

GRONDWETTELIJK HOF

VERSLAG 2020

VOORWOORD

Het Jaarverslag 2020 is het achttiende jaarverslag dat door het Grondwettelijk Hof wordt gepubliceerd en het zesde dat enkel in elektronische vorm verschijnt. De gebruiksvriendelijkheid van de digitale versie is gewaarborgd dankzij de hyperlinks naar de arresten, de persberichten en de aangehaalde studies.

Indien u meer informatie wenst, kan u de vernieuwde website van het Hof (www.const-court.be) raadplegen en inschrijven op de elektronische nieuwsbrief, zodat u kennis kan nemen van de arresten zodra zij worden gewezen. U kan zich nu ook aanmelden om verwittigd te worden van geplande uitspraken in welbepaalde zaken.

In 2020 heeft het Hof 169 arresten gewezen. Het heeft daarmee 208 zaken afgehandeld. Dat gebeurde in moeilijke omstandigheden. De corona-pandemie heeft van het Hof en zijn medewerkers, zoals van iedereen in onze samenleving, een uitzonderlijke flexibiliteit en veerkracht gevraagd. Het Hof heeft daarvoor zijn werkwijze en rechtspleging aangepast, zonder evenwel afbreuk te doen aan de voortgang van de werkzaamheden en de waarborgen van een behoorlijke rechtsbedeling.

Het verslag bevat de samenvattingen van de voornaamste arresten, in de vorm van de persberichten die doorheen het jaar werden verspreid. Uiteenlopende, voor de bredere samenleving van belang zijnde onderwerpen, komen daarin aan bod. 2020 was ook het tweede jaar waarin het Hof via zijn twitteraccount heeft gecommuniceerd. Het Hof maakt hiervan een gericht gebruik. Een overzicht van de twitterberichten is eveneens opgenomen.

Dat alles toont aan, voor zover nodig, dat de door het Hof uitgeoefende grondwettigheidstoets van wetkrachtige normen van essentieel belang is in onze democratische rechtsstaat.

François DAOÛT

Luc LAVRYSEN

Voorzitters van het Grondwettelijk Hof

HOOFDSTUK 1. JURIDISCH KADER VAN DE WERKING VAN HET HOF IN 2020

A. Bevoegdheid van het Hof

1. HET GRONDWETTELIJK HOF ALS BEHOEDER VAN DE GRONDWET

Het Grondwettelijk Hof is op grond van artikel 142 van de Grondwet exclusief bevoegd om, bij wege van arrest, uitspraak te doen over bevoegdheidsconflicten tussen de verschillende wetgevers en over de schending, door wetten, decreten en ordonnanties, van de artikelen 10, 11 en 24 van de Grondwet en van de artikelen van de Grondwet die de bijzondere wet bepaalt.

Het Grondwettelijk Hof toetst in de eerste plaats de wetskrachtige normen aan de regels die de onderscheiden bevoegdheden van de federale Staat, de gemeenschappen en de gewesten bepalen. Die bevoegdheidsregels zijn opgenomen zowel in de Grondwet als in de (meestal met een bijzondere meerderheid aangenomen) wetten met betrekking tot de hervorming van de instellingen in het federale België.

Daarnaast doet het Grondwettelijk Hof uitspraak omtrent de schending, door een wetskrachtige norm, van de fundamentele rechten en vrijheden gewaarborgd in titel II van de Grondwet (de artikelen 8 tot en met 32) en van de artikelen 143, § 1 (het beginsel van de federale loyaliteit), 170 (het wettigheidsbeginsel in fiscale zaken), 172 (het gelijkheidsbeginsel in fiscale zaken) en 191 (de bescherming van de vreemdelingen) van de Grondwet.

2. HET GRONDWETTELIJK HOF ALS TOEZICHTER OP WETSKRACHTIGE NORMEN

Het Grondwettelijk Hof is in beginsel uitsluitend bevoegd om wetskrachtige normen te toetsen. Met wetskrachtige normen zijn bedoeld zowel de materiële als formele bepalingen aangenomen door het federale parlement (wetten) en door de parlementen van de gemeenschappen en de gewesten (decreten en ordonnanties). Alle andere normen, zoals koninklijke besluiten, besluiten van de regeringen van gemeenschappen en gewesten, ministeriële besluiten, verordeningen en besluiten van provincies en gemeenten, evenals rechterlijke beslissingen vallen buiten de bevoegdheid van het Hof.

Hierop bestaan twee uitzonderingen. Zo is het Hof sedert 2014 ook bevoegd om de beslissingen van de Kamer van volksvertegenwoordigers of van haar organen betreffende de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van die wetgevende vergadering te toetsen. Bij de toetsing van die beslissingen controleert het Hof de substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen, evenals de overschrijding en de afwending van macht, en niet enkel de voormelde referentienormen.

Eveneens sedert 2014 is het Grondwettelijk Hof bevoegd om bij wege van (*preventieve*) beslissing uitspraak te doen over iedere volksraadpleging die de gewesten kunnen organiseren in de meeste aangelegenheden die onder hun bevoegdheid vallen. Het Hof is ermee belast om vóór de organisatie van de volksraadpleging na te gaan of die in overeenstemming is met de organieke bepalingen die de gewestelijke volksraadplegingen regelen, én met de andere grondwets- en wetsbepalingen waaraan het Hof toetst. De volksraadpleging mag niet worden georganiseerd zolang het Hof geen gunstige beslissing heeft genomen.

Van die laatste bevoegdheden diende het Grondwettelijk Hof in 2020 geen gebruik te maken.

B. De toegang tot het Grondwettelijk Hof

Ter toetsing van de grondwettigheid van wetskrachtige normen kan een zaak voor het Grondwettelijk Hof worden ingeleid met een beroep tot vernietiging of met een prejudiciële vraag van een rechtscollege.

Een beroep tot vernietiging, dat in beginsel (enkele bijzondere gevallen buiten beschouwing gelaten) moet worden ingesteld binnen zes maanden na de bekendmaking van de bestreden norm in het Belgisch Staatsblad, kan worden ingediend door de Ministerraad en de regeringen van de gemeenschappen en de gewesten, door de voorzitters van alle wetgevende vergaderingen, op verzoek van twee derden van hun leden en door de natuurlijke of rechtspersonen, zowel privaatrechtelijke als publiekrechtelijke en zowel van Belgische als van vreemde nationaliteit. Die laatste categorie van personen moet « doen blijken van een belang »: in hun verzoekschrift aan het Hof moeten zij aantonen dat zij persoonlijk, rechtstreeks en ongunstig kunnen worden geraakt door de bestreden norm.

Het beroep werkt niet schorsend. Om te vermijden dat de bestreden norm tussen het ogenblik van het instellen van het beroep en de uitspraak van het arrest een moeilijk te herstellen ernstig nadeel zou berokkenen en een latere retroactieve vernietiging geen nut meer zou hebben, kan het Hof in uitzonderlijke omstandigheden op verzoek van de indiener van het beroep de schorsing van de bestreden norm bevelen in afwachting van een uitspraak over de grond van de zaak binnen drie maanden na een schorsingsarrest. Een dergelijke vordering tot schorsing moet worden ingesteld binnen drie maanden na de bekendmaking van de bestreden norm in het Belgisch Staatsblad.

Daarnaast kan een zaak worden ingeleid met een prejudiciële vraag. Indien in een zaak voor een rechtscollege een vraagstuk rijst van overeenstemming van wetten, decreten en ordonnanties met de regels tot verdeling van de bevoegdheden tussen de federale Staat, de gemeenschappen en de gewesten of met de artikelen 8 tot 32, 143, § 1, 170, 172 of 191 van de Grondwet, dan moet dat rechtscollege hierover in beginsel een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof stellen. Die verplichting vloeit voort uit het feit dat het Grondwettelijk Hof beschikt over het

monopolie om wetskrachtige normen te toetsen aan de grondwetsbepalingen en de wetsbepalingen waarvoor het bevoegd is. Wanneer een rechtscollege een vraag stelt, wordt de procedure voor dat rechtscollege opgeschort in afwachting van het antwoord van het Hof.

In de andere rechtsplegingen komt het de voorzitter van het betrokken gewestparlement toe om de toetsing van de organisatie van een gewestelijk referendum voorafgaandelijk aan de organisatie ervan voor te leggen aan het Hof, respectievelijk de kandidaat die het voorwerp van een sanctie uitmaakt, wanneer het gaat om een beroep tegen de door de Kamer van volksvertegenwoordigers of haar organen genomen beslissing betreffende de controle van bepaalde verkiezingsuitgaven – beroep dat moet worden ingesteld binnen een termijn van dertig dagen na de kennisgeving van de sanctie.

C. De rechtspleging voor het Grondwettelijk Hof

1. DE SCHRIFTELIJKE EN TEGENSPREKELIJKE AARD VAN DE RECHTSPLEGING

De rechtspleging voor het Grondwettelijk Hof, die wordt geregeld in de bijzondere wet van 6 januari 1989 en in de richtlijnen van het Hof betreffende de rechtspleging, heeft een hoofdzakelijk schriftelijk en tegensprekelijk karakter. De procedures voor de beroepen tot vernietiging en de prejudiciële vragen zijn grotendeels gelijk, behalve uiteraard wat betreft de wijze waarop de zaken worden ingediend en de gevolgen van de arresten. De, hoofdzakelijk schriftelijke, rechtspleging die geldt voor de uitoefening van de andere bevoegdheden (toetsing van de organisatie van gewestelijke volksraadplegingen en van beslissingen inzake verkiezingsuitgaven) is geïnspireerd op die waarin is voorzien voor de toetsing van de grondwettigheid van de wetskrachtige normen (voor meer details hierover, zie de webstek van het Hof).

2. INLEIDING EN TOEWIJZING VAN DE ZAAK

Een beroep tot vernietiging wordt ingediend door de aangetekende verzending van een verzoekschrift. Er dient opnieuw in herinnering te worden gebracht dat de verplichting om bij elk verzoekschrift (of elke memorie) tien door de ondertekenaar voor eensluidend verklaarde afschriften te voegen, is opgeheven. De toezending van bijkomende papieren exemplaren biedt volstrekt geen meerwaarde, omdat alle stukken, behoudens het inleidende verzoekschrift of de inleidende verwijzingsbeslissing, intern louter digitaal beschikbaar worden gesteld via opneming in het elektronische dossier.

Prejudiciële vragen worden bij het Hof aanhangig gemaakt door de overzending van een door de voorzitter en de griffier ondertekende expeditie van de beslissing tot verwijzing.

Zaken kunnen bij het Hof worden ingeleid al naar gelang van het geval in het Nederlands, het Frans of het Duits, maar het onderzoek gebeurt in het Nederlands of het Frans, volgens de regels bepaald in de bijzondere wet van 6 januari 1989.

Elke zaak wordt, na inschrijving op de rol, toegewezen aan een zetel van zeven rechters volgens een bij de wet bepaald systeem, onverminderd de mogelijkheid om de zaak aan het Hof in voltallige zitting voor te leggen. In elke zaak worden de eerste Nederlandstalige en de eerste Franstalige rechter van die zetel aangewezen als rechter-verslaggever. Samen met hun referendarissen staan zij in voor de voorbereiding van de zaak.

3. DE BEHANDELING VAN DE ZAAK

In het kader van een filterprocedure kunnen zaken die klaarblijkelijk niet tot de bevoegdheid van het Hof behoren of klaarblijkelijk niet ontvankelijk zijn, worden behandeld door een « beperkte kamer », bestaande uit de voorzitter en de twee rechters-verslaggevers. Indien een beroep tot vernietiging klaarblijkelijk niet gegrond is, een prejudiciële vraag klaarblijkelijk negatief moet worden beantwoord of de zaak, wegens de aard ervan of de relatieve eenvoud van de erin opgeworpen problemen voor een versnelde behandeling in aanmerking komt, kan de zaak eveneens worden afgedaan met een arrest gewezen op voorafgaande rechtspleging. In dat geval beslist de zetel van zeven rechters. Behoudens toepassing van de filterprocedure, wordt in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt dat bij het Hof een zaak aanhangig is gemaakt. Naast de verzoekende partijen (bij beroepen tot vernietiging) en de partijen voor de verwijzende rechter (bij prejudiciële vragen) kunnen ook belanghebbende derden schriftelijk tussenkomen. De verschillende wetgevende vergaderingen en regeringen kunnen in elke zaak tussenkomen.

Na verloop van de tijd die nodig is voor het uitwisselen van de schriftelijke stukken en voor het onderzoek door de rechters-verslaggevers en hun referendarissen, beoordeelt het Hof of de zaak klaar is om te worden behandeld, dan wel of er bijkomende vragen moeten worden gesteld aan de partijen die binnen de door het Hof bepaalde termijn of ter terechtzitting moeten worden beantwoord. Het Hof beslist bij die gelegenheid eveneens of een terechtzitting moet worden gehouden en zo ja, de datum waarop zij plaatsvindt.

Alle partijen die een memorie hebben ingediend, worden in kennis gesteld van die « beschikking van ingereedheidbrenging » en ontvangen een schriftelijk verslag van de rechters-verslaggevers. Indien het Hof van oordeel is dat geen terechtzitting nodig is, kan elke partij binnen een termijn van zeven dagen na de kennisgeving van de beschikking van ingereedheidbrenging verzoeken om te worden gehoord. Bij ontstentenis daarvan wordt de zaak in beraad genomen op de dag die in de beschikking van ingereedheidbrenging is vastgesteld (artikel 90 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof).

Bij de vaststelling dat de zaken¹ in staat van wijzen waren, besliste het Hof in 2020 in bijna alle gevallen dat er geen aanleiding was om een terechtzitting te houden. Voor de behandeling van de vordering tot schorsing stelde het Hof in vier zaken ambtshalve een zitting vast.²

In 2020 werden, ondanks de coronapandemie en de tijdelijke schorsing van de organisatie van terechtzittingen³, 15 terechtzittingen georganiseerd (3 meer dan in 2019), tijdens welke 41 zaken werden behandeld. Gemiddeld stonden er dus net geen drie zaken op de agenda van een terechtzitting (tegenover meer dan vier in 2019). Tijdens drie terechtzittingen werd slechts één zaak behandeld. Het hoogste aantal zaken dat in 1 zitting werd behandeld, was vijf. Het groter aantal terechtzittingen en het lager gemiddelde aantal zaken dat tijdens één zitting werd behandeld wordt mede verklaard door de veiligheidsmaatregelen die het Hof in acht nam om de zitting maximaal coronaproef te laten verlopen.

Uit de 169 arresten die in 2020 werden gewezen, blijkt dat er 38 werden gewezen nadat een terechtzitting had plaatsgevonden. In tien van de zaken die tot deze arresten hebben geleid, werden de pleidooien gehouden in 2019.⁴ Uit vier arresten blijkt dat een terechtzitting ambtshalve door het Hof werd vastgesteld ingevolge een vordering tot schorsing en bij de behandeling ten gronde van een zaak die vooraf het voorwerp had uitgemaakt van een vordering tot schorsing.

4. EVENTUELE TERECHTZITTING EN BERAAD OVER DE ZAAK

Indien is besloten, ambtshalve of op verzoek van één van de partijen, tot een openbare terechtzitting, brengt de eerste rechter-verslaggever bij die gelegenheid verslag uit over de zaak. De tweede rechter-verslaggever, die tot de andere taalrolgroep behoort, kan een aanvullend verslag uitbrengen. Alle partijen die schriftelijke stukken hebben ingediend, kunnen dan nog mondeling pleiten (in het

---

¹ Onder zaak wordt, voor alle duidelijkheid, hier verstaan de op zichzelf staande zaak of de samengevoegde zaken die leiden tot één arrest.

² In 2020 deed het Hof uitspraak over vijf vorderingen tot schorsing. In een zaak werd geen terechtzitting gehouden wegens manifeeste onontvankelijkheid van de vordering (arrest 168/2020). In één geval was de zitting georganiseerd in 2019 (arrest 21/2020), zoals één terechtzitting in 2020 over één vordering tot schorsing pas zou leiden tot een uitspraak in 2021 (arrest 30/2021).

³ Bij artikel 1 van de richtlijn van het Hof van 18 maart 2020 werd bepaald dat tot nader order geen enkele terechtzitting zou worden vastgesteld. De zaken die reeds vastgesteld waren voor de terechtzittingen van 24 maart 2020 en 22 april 2020 (de zaken met de rolnummers 6888, 6895 et 6898 en de rolnummers 7003, 7021, 7024, 7025, 7028 en 7029) werden *sine die* verdaagd. De terechtzittingen werden vanaf juni 2020 hervat, met naleving van bijzondere instructies (**Richtlijn van 3 juni 2020 betreffende de bijzondere maatregelen van het Grondwettelijk Hof in het kader van de coronacrisis voor de organisatie en het verloop van de terechtzittingen**, zie www.const-court.be).

⁴ Het verschil tussen het aantal zaken dat op de terechtzittingen worden gepleit en het aantal arresten na het houden van een terechtzitting, vloeit voort uit het feit dat in een aantal zaken die in 2019 werden gepleit, in 2020 het arrest werd gewezen, zoals er ook in 2020 terechtzittingen zijn geweest in zaken waarin het arrest pas in 2021 zal worden gewezen. Van de zaken die in 2020 op de terechtzitting werden behandeld, werden er 31 beëindigd met een arrest in hetzelfde jaar.

Nederlands, het Frans of het Duits, met simultaanvertaling), in persoon of vertegenwoordigd door een advocaat.

Vervolgens neemt het Hof de zaak in beraad. Het Hof beslist bij meerderheid van stemmen. In voltallige zitting is bij staking van stemmen de stem van de voorzitter in functie beslissend. De beraadslagingen van het Hof zijn geheim. In het weergeven van « concurring opinions » of « dissenting opinions » (analoge of afwijkende meningen van rechters) is niet voorzien.

5. DE ARRESTEN VAN HET GRONDWETTELIJK HOF EN HUN GEVOLGEN

Het Hof dient een arrest te wijzen binnen twaalf maanden na de indiening van de zaak. Dit is een termijn van orde. De arresten van het Grondwettelijk Hof zijn van rechtswege uitvoerbaar en niet vatbaar voor beroep. Zij worden in het Nederlands en het Frans gewezen. Zij worden bovendien ook in het Duits gewezen voor de beroepen tot vernietiging en voor de zaken die in het Duits aanhangig zijn gemaakt.

Zij kunnen door de voorzitters worden uitgesproken in openbare terechtzitting. Indien dat niet het geval is, geldt de bekendmaking ervan op de website van het Hof als uitspraak. Naast die bekendmaking (integraal in het Nederlands en het Frans en bij uittreksel in het Duits) vergemakkelijken registers een raadpleging van de rechtspraak. De arresten worden bovendien bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*.

De gevolgen van de arresten van het Grondwettelijk Hof zijn verschillend naargelang zij zijn uitgesproken in het kader van een beroep tot vernietiging dan wel in het kader van een prejudiciële vraag.

Indien het *beroep tot vernietiging* gegrond is, wordt de bestreden wetgevende norm geheel of gedeeltelijk vernietigd. Vernietigingsarresten hebben een absoluut gezag van gewijsde vanaf hun bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*. Een vernietiging werkt retroactief, dat wil zeggen dat de vernietigde norm moet worden geacht nooit te hebben bestaan. Indien nodig kan het Grondwettelijk Hof de terugwerkende kracht van de vernietiging verzachten door de gevolgen van de vernietigde norm te handhaven. Wanneer het Hof dat laatste niet doet, blijven de administratieve akten en reglementen en de rechterlijke beslissingen die op de vernietigde wetskrachtige bepaling zijn gesteund, bestaan. Naast het gebruik van de gewone rechtsmiddelen waar dat nog mogelijk is, laat de bijzondere wet toe dat definitieve rechterlijke beslissingen of administratieve akten en reglementen die zijn gesteund op een naderhand vernietigde wetskrachtige norm worden ingetrokken of nog worden bestreden, voor zover dat wordt gevraagd binnen zes maanden na de bekendmaking van het arrest van het Hof in het *Belgisch Staatsblad*. Het openbaar ministerie en de belanghebbende partijen beschikken daartoe over buitengewone rechtsmiddelen. De door het Grondwettelijk Hof gewezen arresten waarbij beroepen tot vernietiging worden verworpen, zijn bindend voor de rechtscolleges wat de door die arresten beslechte rechtspunten betreft.

De gevolgen van een arrest op *prejudiciële vraag* zijn enigszins anders. Het rechtscollege dat de prejudiciële vraag heeft gesteld, evenals elk ander rechtscollege dat in dezelfde zaak uitspraak doet (bijvoorbeeld in hoger beroep), moeten voor de oplossing van het geschil naar aanleiding waarvan de prejudiciële vraag is gesteld, zich voegen naar het antwoord dat het Hof op de vraag heeft gegeven. Sedert de aanneming van de bijzondere wet van 25 december 2016 (*Belgisch Staatsblad*, 10 januari 2017) kan het Hof, wanneer het een schending heeft vastgesteld, bij wege van algemene beschikking, de gevolgen van de bij een arrest op prejudiciële vraag ongrondwettig bevonden bepalingen definitief of voorlopig handhaven voor de termijn die het vaststelt (art. 28, laatste lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof). Bovendien begint een nieuwe termijn van zes maanden te lopen voor het instellen van een beroep tot vernietiging van de betrokken wetskrachtige norm.

6. DE GEWAARBORGDE ANONIMITEIT VAN DE PARTIJEN IN BEKENDMAKINGEN

Ter bescherming van het privéleven kan de voorzitter, ambtshalve of op eenvoudig verzoek van een partij of een belanghebbende derde, in elke fase van de rechtspleging en zelfs na de uitspraak van het arrest, beslissen dat de vermeldingen, die toelaten hen rechtstreeks te identificeren, vanaf het meest gereede ogenblik zullen worden weggelaten in elke publicatie waartoe het Hof krachtens de bijzondere wet of op eigen initiatief zou overgaan of is overgegaan (artikel 30^{quater} van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof). Ter verduidelijking van zijn beleid ter zake stelde het Hof in zijn administratieve vergadering van 16 juli 2019 nieuwe richtlijnen op die werden bekendgemaakt op de website van het Hof.

Het Hof bepaalde dat zijn arresten in beginsel de identiteit van de betrokken partijen vermelden. Van de grondwettelijke waarborg van de openbaarheid van de rechtsbedeling kan slechts worden afgeweken om gegronde redenen ter bescherming van het privéleven. Daaruit volgt dat de voorzitter dan ook niet, zoals voorheen, elk verzoek tot anonimisering inwilligt op eenvoudige vraag.

Elke partij of belanghebbende derde kan, overeenkomstig artikel 30^{quater} van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, een verzoek tot anonimisering indienen om te voorkomen dat hij of zij kan worden geïdentificeerd in een arrest van het Grondwettelijk Hof.

Een gemotiveerd verzoek tot anonimisering kan aan het Hof worden gericht op elk tijdstip, zelfs bij gewone brief. Om de optimale bescherming van de persoonsgegevens te verzekeren en voor het goede verloop van de procedure, is het echter aangewezen dat partijen dat verzoek reeds uitdrukkelijk kenbaar maken in hun verzoekschrift (bij het indienen van een beroep tot vernietiging) of in hun eerste memorie (in het kader van een prejudiciële procedure, nadat zij uitdrukkelijk op die mogelijkheid zijn gewezen in de kennisgeving die, op basis van artikel 77 van de bijzondere wet op het Grondwettelijk Hof, wordt gedaan aan de partijen in het bodemgeschil).

De partijen of belanghebbende derden dienen de impact te preciseren die de bekendmaking van het arrest op hen kan hebben en dienen uiteen te zetten op welke wijze die openbaarheid het recht op eerbiediging van hun privéleven zou schaden.

Bij het nemen van een beslissing zal de voorzitter rekening houden met de toelichting van de partij of de belanghebbende derde. Indien de voorzitter het verzoek inwilligt, zal hij of zij ook beslissen over de meest passende maatregelen die moeten worden genomen om de partij of de belanghebbende derde te beschermen tegen identificatie. De anonimisering geschiedt door het vermelden van de initialen, tenzij die wijze de identificatie van de betrokken partij toch mogelijk zou maken, in welk geval een andere lettercombinatie kan worden gekozen

Tegelijk bevestigde het Hof de mogelijkheid om ambtshalve over te gaan tot anonimisering in uitzonderlijke omstandigheden.

In 2020 werd in 35 arresten overgegaan tot gehele of gedeeltelijke anonimisering van partijen. Die anonimisering geldt niet alleen voor natuurlijke personen maar kan ook worden doorgevoerd voor een rechtspersoon (zie arresten nrs. 52/2016 en 139/2019). In 2020 werd de anonimisering in één arrest uitdrukkelijk aangevraagd.

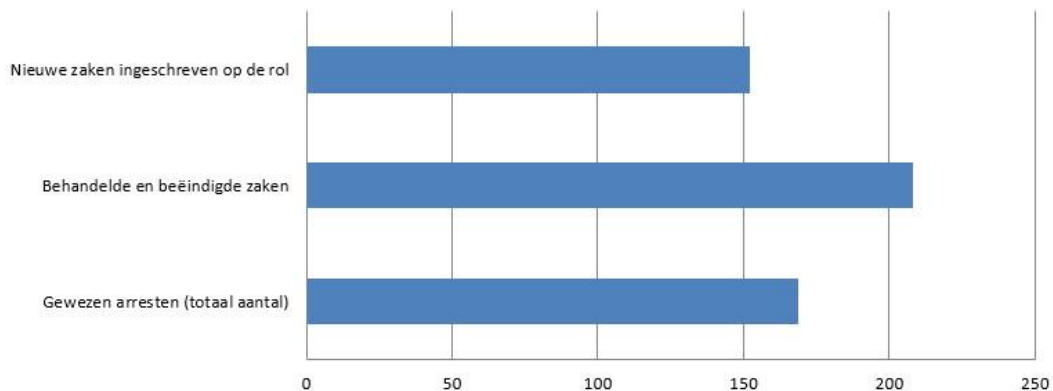
In de meerderheid van de arresten waarin wordt geanonimiseerd, namelijk in 34 van de 35 hiervoor vermelde arresten, geschiedde de anonimisering ambtshalve.

HOOFDSTUK 2. Statistieken van de activiteiten van het Hof in 2020⁵

1. Algemeen

1.1. In 2020 heeft het Hof 169 arresten gewezen. Het sluit daarmee 208 zaken definitief af. Er werd bovendien één zaak definitief afgesloten met een beschikking. Gedurende hetzelfde jaar werden bij het Hof 152 nieuwe zaken aanhangig gemaakt.

Gewezen arresten, afgesloten zaken en nieuwe zaken ingeschreven op de rol per 31 december 2020

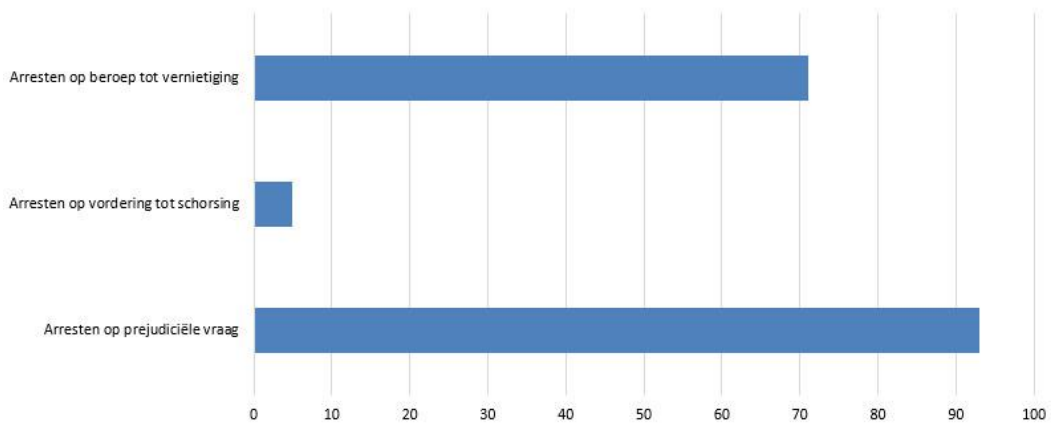

1.2. In 2020 werden vijf arresten gewezen op vordering tot schorsing, 93 op prejudiciële vraag en 71 op beroep tot vernietiging.

Twee arresten zijn arresten alvorens recht te doen: arrest *nr. 155/2020* waarbij enerzijds door het Hof prejudiciële vragen worden gesteld aan het Hof van Justitie van de Europese Unie en anderzijds het Hof zijn uitspraak aanhoudt over de andere middelen in afwachting van het arrest van het Hof van Justitie en arrest *nr. 167/2020* waarbij door het Hof prejudiciële vragen worden gesteld aan het Hof van Justitie van de Europese Unie.

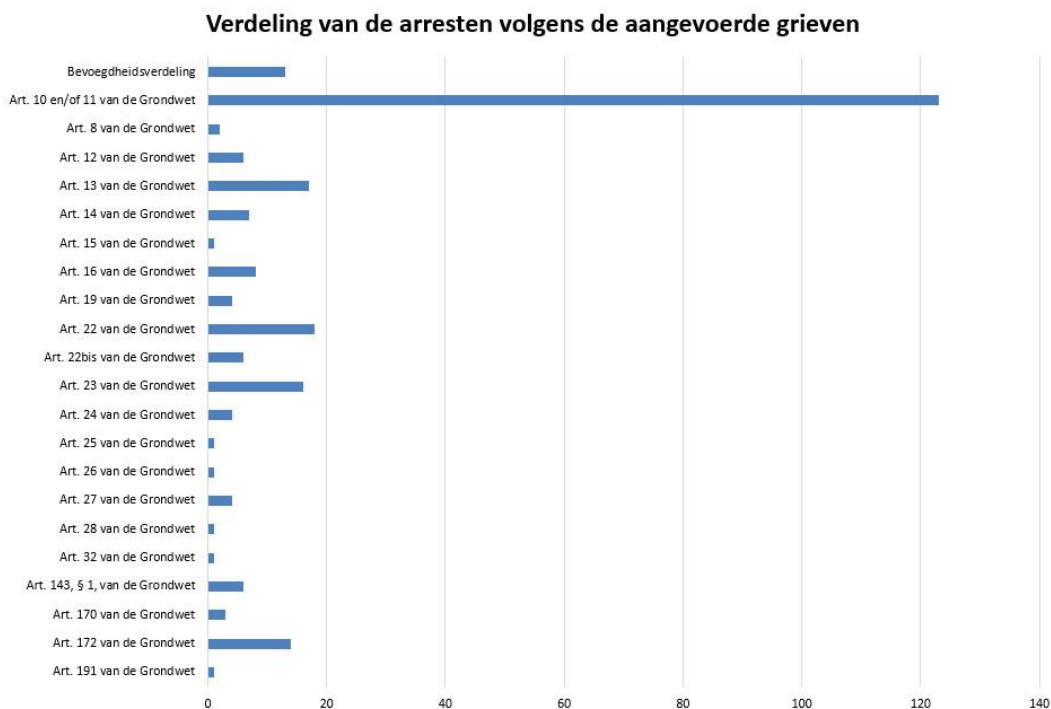
⁵ Uitgewerkt door Viviane MEERSCHAERT, adviseur bij het Grondwettelijk Hof, met medewerking van Vanessa GERENDAL, eerste deskundige bij het Grondwettelijk Hof, op grond van de gegevens die door de diensten van het Hof ter beschikking werden gesteld.

Verdeling volgens het type van de in 2020 gewezen arresten

1.3. Verdeling van de arresten op grond van de aangevoerde grieven :

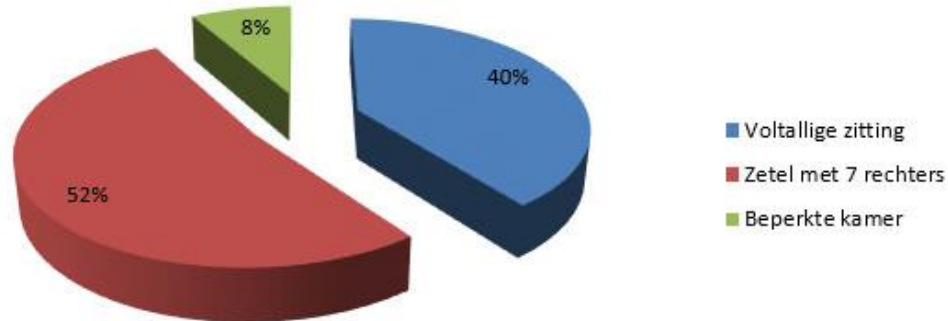
Soort in het geding zijnde contentieux	
Bevoegdheidsverdeling	13
Art. 10 en/of 11 van de Grondwet	123
Art. 8 van de Grondwet	2
Art. 12 van de Grondwet	6
Art. 13 van de Grondwet	17
Art. 14 van de Grondwet	7
Art. 15 van de Grondwet	1
Art. 16 van de Grondwet	8
Art. 19 van de Grondwet	4
Art. 22 van de Grondwet	18
Art. 22bis van de Grondwet	6
Art. 23 van de Grondwet	16
Art. 24 van de Grondwet	4
Art. 25 van de Grondwet	1
Art. 26 van de Grondwet	1
Art. 27 van de Grondwet	4
Art. 28 van de Grondwet	1
Art. 32 van de Grondwet	1
Art. 143, § 1, van de Grondwet	6
Art. 170 van de Grondwet	3
Art. 172 van de Grondwet	14
Art. 191 van de Grondwet	1

1.4. Gedurende dezelfde periode heeft het Hof 25 keer toepassing gemaakt van de voorafgaande rechtspleging. Het besluit in negen arresten tot een klaarblijkelijke niet-ontvankelijkheid – in één arrest wegens de niet-bevoegdheid van het Hof, in zes arresten wegens gebrek aan belang, in een ander arrest wegens niet tijdige indiening van de vordering tot schorsing, en ten slotte in één arrest wegens niet tijdige indiening van het beroep tot vernietiging – en in vier arresten tot een klaarblijkelijke niet-bevoegdheid van het Hof. Wat de twaalf andere arresten gewezen op voorafgaande rechtspleging betreft, is één arrest gewezen op beroep tot vernietiging en vernietigt het Hof effectief de aangevochten bepaling, en zijn elf arresten gewezen op prejudiciële vraag, waarvan vijf arresten besluiten tot een vaststelling van schending, vijf tot een vaststelling van niet-schending en in één arrest verklaart het Hof dat de vraag geen antwoord behoeft.

1.5. Wat de samenstelling van de zetels betreft, zijn 88 arresten gewezen door een zetel van zeven rechters, 68 in voltallige zitting en veertien in beperkte kamer.

Verdeling volgens het type van zetel in 2020

2. Arresten op beroep tot vernietiging

2.1. Voor het jaar 2020 is de verdeling volgens de hoedanigheid van de verzoekers de volgende :

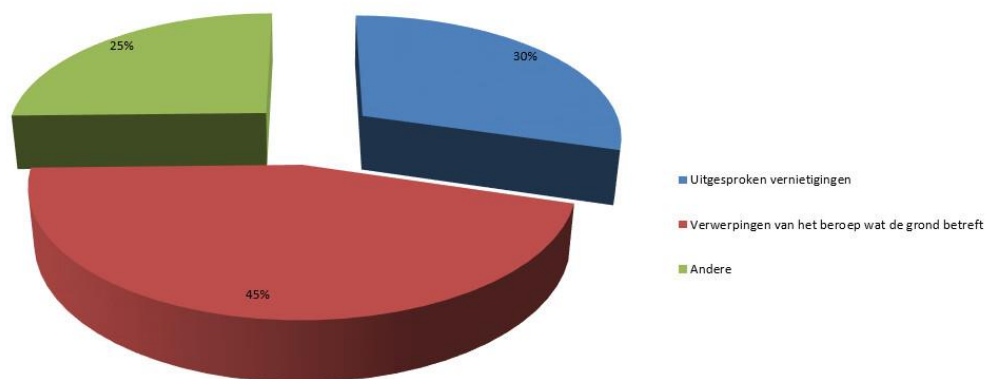
Institutionele verzoekers	Aantal	%
Ministerraad	-	
Vlaamse Regering	-	
Waalse Regering	-	
Franse Gemeenschapsregering	1	
Regering van de Duitstalige Gemeenschap	-	
Brusselse Hoofdstedelijke Regering	-	
Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie	-	
College van de Franse Gemeenschapscommissie	-	
Voorzitter van een wetgevende vergadering	-	
Totaal	1	0,9 %
Individuele verzoekers		
Natuurlijke personen	43	
Privaatrechtelijke en publiekrechtelijke rechtspersonen	54	
Andere (feitelijke verenigingen,...)	8	
Totaal	105	99,1 %
Algemeen totaal	106	100 %

Opmerking : In deze tabel zijn, enkel voor de arresten gewezen op beroep tot vernietiging, de verzoekers per categorie weergegeven. Verschillende categorieën van verzoekers kunnen bovendien bij eenzelfde procedure aanwezig zijn.

2.2. Tijdens datzelfde jaar heeft het Hof 71 arresten op beroep tot vernietiging gewezen. In 21 arresten vernietigt het Hof de bestreden bepaling(en). Vijf van die arresten keuren een lacune in de wetgeving af. In zeven daarvan handhaaft het Hof de gevolgen van de vernietigde bepaling(en). 32 arresten houden een verwerping ten gronde in. Vijf arresten houden een verwerping in wegens niet-ontvankelijkheid van het beroep. Eén arrest houdt een verwerping in omdat het beroep zonder voorwerp is geworden. Het Hof besluit in acht arresten tot een klaarblijkelijke niet-ontvankelijkheid – in één arrest wegens de niet-bevoegdheid van het Hof, in zes arresten wegens gebrek aan belang en in één arrest wegens niet-tijdige indiening van het beroep – en in één arrest tot een klaarblijkelijke niet-bevoegdheid van het Hof. In twee arresten wijst het Hof de afstand toe. Ten slotte stelt het Hof in één arrest prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie en houdt het bovendien zijn uitspraak aan in afwachting van de antwoorden van het Hof van Justitie van de Europese Unie op de gestelde prejudiciële vragen.

Verdeling volgens het dictum van de arresten gewezen op beroep tot vernietiging in 2020

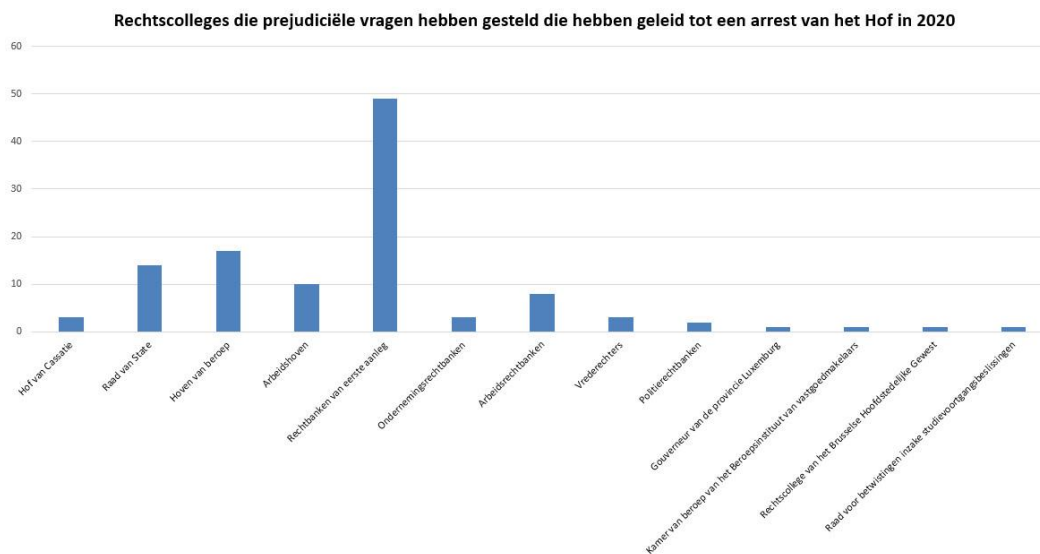
3. Arresten op vordering tot schorsing

In 2020 heeft het Hof vijf arresten op een vordering tot schorsing gewezen. In één arrest willigt het Hof enerzijds de vordering in en stelt het anderzijds prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie. In drie andere arresten verwerpt het Hof de vordering omdat de voorwaarden om te schorsen niet vervuld zijn. In één arrest, ten slotte, stelt het Hof dat de vordering klaarblijkelijk niet-ontvankelijk is.

4. Arresten op prejudiciële vraag

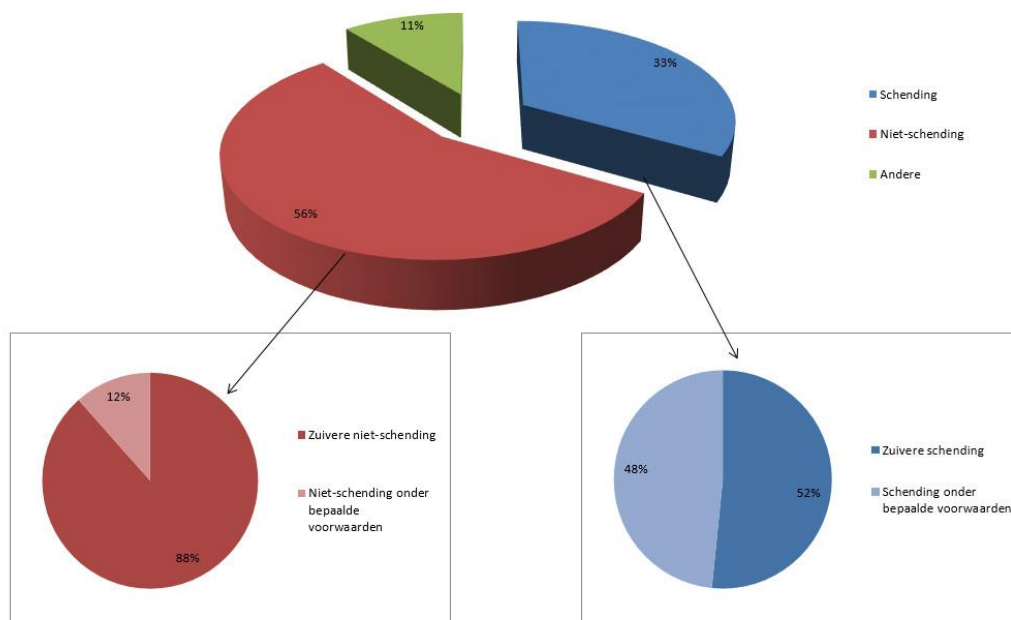
4.1. De verschillende rechtscolleges die aan het Hof prejudiciële vragen hebben gesteld die hebben geleid tot een arrest van het Hof in 2020, kunnen op de volgende manier worden ingedeeld :

Verwijzende rechtscolleges	2020
Hof van Cassatie	3
Raad van State	14
Hoven van beroep	17
Arbeidshoven	10
Rechtbanken van eerste aanleg	49
Ondernemingsrechtbanken	3
Arbeidsrechtbanken	8
Vrederechters	3
Politierechtbanken	2
Gouverneur van de provincie Luxemburg	1
Kamer van beroep van het Beroepsinstituut van vastgoedmakelaars	1
Rechtscollege van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest	1
Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen	1
Totaal:	113

4.2. Het Hof heeft 93 arresten op prejudiciële vraag gewezen. In 31 arresten heeft het een schending vastgesteld, waarvan vijftien een schending onder bepaalde voorwaarden betreffen. Dertien van die arresten hebben een alternatief dictum waarin het Hof in een bepaalde interpretatie een schending vaststelt en in een andere interpretatie een niet-schending. In achttien arresten betreft het een schending die haar oorsprong vindt in een lacune in de wetgeving. In één arrest handhaaft het Hof de gevolgen van de ongrondwettig bevonden bepaling(en). 52 arresten zijn vaststellingen van niet-schending, waarvan zes van niet-schending onder bepaalde voorwaarden. In zes arresten verklaart het Hof dat de vraag geen antwoord behoeft. Het besluit in drie arresten tot een klaarblijkelijke niet-bevoegdheid van het Hof. In één arrest, ten slotte, stelt het Hof enerzijds dat de prejudiciële vragen onontvankelijk zijn en verklaart het anderzijds dat de prejudiciële vragen geen antwoord behoeven.

Verdeling volgens het dictum van de arresten gewezen op prejudiciële vraag in 2020

HOOFDSTUK 3. ORGANISATIE EN ACTIVITEITEN VAN HET GRONDWETTELIJK HOF IN 2020

A. De inrichting van het Grondwettelijk Hof

1. WETTELIJKE REGELING VAN DE INRICHTING

Het Hof is samengesteld uit twaalf rechters, die voor het leven worden benoemd door de Koning uit een lijst met twee kandidaten, beurtelings door de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Senaat voorgedragen met een meerderheid van minstens twee derden van de stemmen van de aanwezige leden.

Zes rechters behoren tot de Nederlandse taalgroep, zes tot de Franse taalgroep. Eén van de rechters moet een voldoende kennis hebben van de Duitse taal. Elke taalgroep bestaat op haar beurt uit drie rechters benoemd op grond van hun juridische ervaring (universiteitshoogleraar in de rechten aan een Belgische universiteit, magistraat in het Hof van Cassatie of de Raad van State, referendaris bij het Grondwettelijk Hof) en drie rechters die een ervaring van ten minste vijf jaar als gewezen parlements lid hebben. Het Hof is samengesteld uit rechters van verschillend geslacht, *a rato* van ten minste een derde voor de minst talrijke groep, met dien verstande dat die groep moet zijn vertegenwoordigd in de beide voormelde beroeps categorieën.

Om tot rechter benoemd te kunnen worden moet men ten volle veertig jaar oud zijn. De rechters mogen hun ambt uitoefenen tot de leeftijd van zeventig jaar. Er gelden strenge onverenigbaarheden met andere ambten, functies en beroepsbezigheden. De rechters van de twee taalgroepen kiezen elk een voorzitter, die afwisselend, met ingang van 1 september, als voorzitter « in functie » optreedt voor een termijn van één jaar.

Het Hof wordt bijgestaan door referendarissen (maximaal 24) van wie de helft Nederlandstalig en de helft Franstalig is. Ze hebben een universitair diploma in de rechten en worden aangeworven op basis van een vergelijkend examen waarvan het Hof de voorwaarden bepaalt.

Het Hof beschikt tevens over een Nederlandstalige en een Franstalige griffier. Het Hof benoemt het administratief personeel dat werkzaam is in de verschillende diensten. Het Hof heeft een eigen stelsel van financiering door een jaarlijkse dotatie die het moet toelaten in volle onafhankelijkheid te functioneren.

2. PERSONALIA IN 2020

Bij koninklijk besluit van 12 juli 2020 dat op dezelfde dag in werking is getreden, is de heer Thierry Detienne benoemd tot rechter in het Grondwettelijk Hof in de Franse taalgroep, op grond van artikel 34, § 1, 2°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof. Hij heeft op 13 juli 2020, in de handen

van de Koning, de door de wet voorgeschreven eed afgelegd (*Belgisch Staatsblad* van 20 juli 2020, p. 54828).

In afwachting van de benoeming van rechter Thierry Detienne, in juli 2020, ter vervanging van rechter Snappe, heeft rechter Jean-Paul Moerman twee kabinetten geleid, als eerste en als tweede verslaggever; hij heeft aldus voor de periode van juni 2019 tot juni 2020 141 dossiers behandeld.

Bij beschikking van het Hof van 12 december 2019 is mevrouw Marie-Françoise Rigaux, referendaris, op rust gesteld met ingang van 1 augustus 2020 en werd zij gemachtigd de eretitel van haar ambt te voeren.

Bij koninklijk besluit van 3 september 2020, dat in werking is getreden op 25 september 2020, is voorzitter André baron Alen op rust gesteld. Hij heeft aanspraak op het emeritaat en werd gemachtigd de eretitel van zijn ambt te voeren (*Belgisch Staatsblad* van 21 september 2020, p. 67652). Bij koninklijk besluit van 25 september 2020 werd hem het Grootlint in de Leopoldsorde verleend (*Belgisch Staatsblad* van 19 februari 2021, p. 16216).

Overeenkomstig artikel 33 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof is de heer Luc Lavrysen op 2 juni 2020 gekozen tot Nederlandstalig voorzitter van het Hof met ingang van 25 september 2020 (*Belgisch Staatsblad* van 1 september 2020, p. 64558).

Bij beschikking van het Hof van 23 september 2020 zijn de heren Romain Vanderbeck en Nicolas Bernard benoemd tot referendaris bij het Grondwettelijk Hof voor een stage van drie jaar met ingang van 1 oktober 2020. Na die drie jaar wordt de benoeming definitief, behoudens andersluidende beslissing genomen door het Hof tijdens het derde stagejaar.

Bij beschikking van het Hof van 14 oktober 2020 is de heer Youri Mossoux benoemd tot referendaris bij het Grondwettelijk Hof voor een stage van drie jaar met ingang van 1 november 2020. Na die drie jaar wordt de benoeming definitief, behoudens andersluidende beslissing genomen door het Hof tijdens het derde stagejaar.

Bij beschikking van het Hof van 3 december 2020 zijn de heren Nicolas Goethals en Tim Souverijns benoemd tot referendaris bij het Grondwettelijk Hof voor een stage van drie jaar met ingang van 1 januari 2021. Na die drie jaar wordt de benoeming definitief, behoudens andersluidende beslissing genomen door het Hof tijdens het derde stagejaar.

B. Werking van het Hof

1. RECHTSPREKENDE ACTIVITEIT

In de periode van 1 januari 2020 tot 31 december 2020 werden 152 nieuwe zaken ingeschreven op de rol van het Hof (tegenover 249 nieuwe zaken in 2019, een

daling met 38,95 %). Er werden in dezelfde periode 169 arresten geweest (tegenover 206 in 2019, een daling met 17,96 %), waarmee 208 zaken definitief werden afgehandeld. Tevens werd één zaak (met rolnummer 7214) definitief afgesloten met een beschikking.

Voor een gedetailleerd overzicht van die gegevens wordt verwezen naar het onderdeel « Statistieken van de activiteiten van het Hof in 2020 ».

2. WERKINGSMIDDELEN

De kredieten die voor de werking van het Hof nodig zijn, worden uitgetrokken op de begroting van de Dotaties (artikel 123, § 1, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof).

a) Rekeningen 2019

Het Hof keurde op 16 juli 2020, na interne controle door twee rechters, de rekeningen met betrekking tot de uitgavenbegroting 2019 goed. In hun verslag waren de voorzitters van het Rekenhof van oordeel dat de voorgelegde rekeningen steunden op deugdelijke verantwoordingsdocumenten en een volledig, juist en getrouw beeld gaven van de ontvangsten- en uitgavenverrichtingen en van de thesaurietoestand.

De uitgaven voor 2019 bedroegen 9 830 127,05 EUR, waarvan 9 692 724,76 EUR als lopende uitgaven en 137 402,29 EUR als kapitaalsuitgaven. Met die uitgaven is het Hof 1,77 % onder zijn begroting 2019 gebleven, een begroting die initieel was vastgesteld op 10 008 000 euro, en 2,46 % onder de aangepaste begroting 2019 die werd bijgesteld tot 10 078 000 euro ingevolge de indexatie van wedden en lonen in 2019.

De uitgaven werden gefinancierd met een dotatie op de rijksmiddelenbegroting van 9 638 000 EUR, met eigen inkomsten (vergoedingen, verzekeringen en bankinteressen) ten bedrage van 49 795,95 EUR, en eigen middelen, geput uit de reserve van de voorgaande jaren ten bedrage van 142 331,10 EUR.

Van de op 31 december 2019 alsdan beschikbare reserve van 433 649,11 EUR werd 136 000 EUR aangewend tot medefinanciering van de begroting 2020 en 297 000 EUR tot medefinanciering van de begroting 2021 (zie verder), met toepassing van de algemene maatregel waartoe de Commissie voor de Comptabiliteit van de Kamer in het verleden besliste (zie onder meer *Parl. St.*, Kamer, 2013-2014, DOC 53-3237/001, p. 11 en *Parl. St.*, Kamer, 2014-2015, DOC 54-0680/001, p. 13).

De kosten van de wedden en lonen van de magistraten, de griffiers en de personeelsleden bedroegen 88,44 % van de uitgaven, wat neerkomt op een verhoging met ongeveer 0,40 % ten opzichte van 2018.

b) Begroting 2020

Het Hof startte 2020 met een begroting van 11 367 000 EUR. Die werd gefinancierd met een dotatie op de uitgavenbegroting 2020 van 11 231 000 EUR en met het gebruik van eigen middelen, namelijk 136 000 EUR, geput uit de reserve van 433 649,11 EUR die nog overbleef eind 2019. De beschikbare reserve van het Hof bij de aanvang van 2020 bedroeg 297 649,11 EUR.

c) Begroting 2021

Het Hof diende op 20 juli 2020 bij de Kamer van volksvertegenwoordigers een begroting voor 2021 in ten bedrage van 11 503 000 EUR, dat is een verhoging met 1,20 % ten opzichte van de begroting 2020. Het Hof heeft een dotatie aangevraagd van 11 206 000 EUR en voorgesteld de uitgavenbegroting verder te financieren met 297 000 EUR uit de reserve die op 1 januari 2020 beschikbaar was.

3. PERSONEELSFORMATIE

Op 31 december 2020 telde het personeelsbestand van het Grondwettelijk Hof 54 leden, onder wie 40 statutaire ambtenaren, 12 contractuele ambtenaren en 2 gedetacheerde personeelsleden. 20 personeelsleden behoorden tot niveau A, 15 tot niveau B, 15 tot niveau C en 4 tot niveau D.

Naast de 54 personeelsleden van het organieke kader, werken 4 personen als contractuelen bij de onderhoudsdienst.

4. INFORMATISERING

In 2020 diende de dienst ICT een versnelling hoger te schakelen omdat al het personeel via Citrix diende te telewerken. Het Hof voerde vanaf midden maart ook zijn beraadslagingen vooral via virtuele vergaderingen.

Een ander project was de vernieuwing van de website. Daarbij is het nu mogelijk om enkele dagen op voorhand een verwittiging via e-mail te ontvangen wanneer het Hof een uitspraak doet in een specifieke zaak. Er werd gestart met een analyse teneinde een intranet te installeren om aldus de interne communicatie te verbeteren.

5. COMMUNICATIE

1. De cel « média »

Voor zijn communicatie beschikt het Hof over een cel « media ». Naast geregelde telefonische contacten met journalisten stelt de cel « media » persberichten op in verband met de arresten die het Hof bijzonder belangrijk acht of die de bevolking kunnen interesseren. De cel « media » beheert ook het Twitteraccount van het Hof (« [@ConstCourtBE](https://twitter.com/ConstCourtBE) »), dat in 2019 van start ging en dat in april 2021 meer dan

3 500 volgers telt ^{6/7}. Het gebruik van het Twitteraccount werd omstandig toegelicht in het jaarverslag 2019.

In 2020 werd de cel « media » versterkt met de komst van twee nieuwe referendarissen, zodat het Hof meer over zijn arresten kan communiceren. De cel « media » bestaat thans uit een griffier en vier referendarissen.

In 2020 werden 23 persberichten over arresten op de website van het Hof geplaatst, hetgeen bijna het dubbele is van het aantal persberichten die het jaar voordien zijn gepubliceerd. Er werden ook algemene persberichten verspreid in verband met de bijzondere proceduremaatregelen in het kader van de coronacrisis, het aantreden van Luc Lavrysen als Nederlandstalig voorzitter van het Hof, en het overlijden van emeritus voorzitter Henri Boel en emeritus rechter Etienne Cerexhe. De persberichten en tweets zijn beschikbaar in het Frans en in het Nederlands, en uitzonderlijk in het Duits of in het Engels.

Daarenboven werden er geregeld tweets verstuurd, over arresten en over de organisatie of de werking van het Hof.

Tweets die geen arresten van het Hof betreffen, hadden bijvoorbeeld betrekking op :

- de toetreding van voorzitter André Alen tot het emeritaat en de verkiezing van Luc Lavrysen als nieuwe Nederlandstalige voorzitter,
- de eedafleggingen als rechter van Yasmine Kherbache en van Thierry Detienne,
- de mededeling van de maatregelen die zijn genomen in het kader van de COVID-19-pandemie,
- het online plaatsen van aanbevelingen aan de rechtscolleges die een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof stellen en aan de partijen in een procedure voor het Hof,
- de uitspraak van arresten van het Hof van Justitie van de Europese Unie in antwoord op prejudiciële vragen van het Grondwettelijk Hof,
- het online plaatsen van het jaarverslag van het Hof voor het jaar 2019, of nog
- de bekendmaking van vacatures of de organisatie van vergelijkende wervingsexamens, met name voor het ambt van referendaris.

2. De nieuwe website van het Hof

In 2020 heeft het Hof zijn nieuwe website in gebruik genomen, twintig jaar nadat zijn vorige website online werd geplaatst. Die nieuwe website verbetert de communicatie van het Hof. Hij wordt moeiteloos geraadpleegd op verschillende multimedia-apparaten (computers, tablets, smartphones) en biedt extra inhoud, onder meer wat betreft de internationale betrekkingen van het Hof en de publicaties over het Hof. De mogelijkheid om zich te abonneren op de nieuwsbrief

---

⁶ Er wordt gewacht totdat Twitter zijn verificatiebeleid reactiveert om het account te authenticeren.

⁷ <https://twitter.com/ConstCourtBE>

van het Hof, die bij elke uitspraak van een arrest wordt verzonden, wordt behouden; de aandacht wordt erop gevestigd in de banner onderaan op de startpagina van de nieuwe website van het Hof. Een nieuwe functionaliteit maakt het ook mogelijk om te worden geïnformeerd over de datum van de uitspraak in een specifieke zaak⁸. Daartoe volstaat het zich in te schrijven voor een hangende zaak. Er wordt een bericht verzonden naar het opgegeven adres wanneer de datum van de uitspraak is vastgesteld. Ten slotte werd de vormgeving van de persberichten herzien, volgens het model van de vormgeving van de nieuwe website.

OVERZICHT VAN DE BELANGRIJKE ARRESTEN DIE IN 2020 DOOR HET HOF ZIJN UITGESPROKEN

In 2020 heeft het Hof 169 arresten uitgesproken. Voor de belangrijkste ervan werd er een persbericht en/of een tweet opgesteld. Het gaat om de volgende arresten (gevolgd door een korte samenvatting wanneer naar aanleiding van het arrest een persbericht werd gepubliceerd) :

ARREST NR. 7/2020 - Het verstrengde systeem van de plaatsvervangende rechters is grondwettig

De wet van 23 maart 2019 voert strengere regels in voor de werving van de plaatsvervangende rechters en voor hun functioneren, naar aanleiding van aanbevelingen van de Groep van Staten tegen Corruptie (GRECO) van de Raad van Europa en de Hoge Raad voor de Justitie. De verzoekende partijen voeren aan dat die wet niet ver genoeg gaat.

Het Grondwettelijk Hof stelt dat de cumulatie van het ambt als plaatsvervangend magistraat en het beroep van advocaat is omringd met voldoende procedurele waarborgen die elke gerechtvaardigde vrees voor partijdigheid uitsluiten. Voorts zijn de benoemingsvoorwaarden voor plaatsvervangende magistraten voldoende streng om een rechtspraak van gelijke kwaliteit te waarborgen. Het Hof is bijgevolg van oordeel dat het nieuwe systeem van de plaatsvervangende rechters grondwettig is.

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-007n.pdf>

Persbericht: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-007n-info.pdf>

ARREST NR. 9/2020 - Het « Publifin »-decreet is gedeeltelijk ongrondwettig in zoverre het een toezicht organiseert op de verzekeringsondernemingen die voor meer dan 50 % in handen zijn van een intercommunale of van één of meerdere filialen ervan

Volgens het Grondwettelijk Hof maakt het decreet van het Waalse Gewest van 29 maart 2018 « tot wijziging van het Wetboek van de Plaatselijke Democratie en

---

⁸ <https://www.const-court.be/nl/judgments/pending-cases;>
<https://www.const-court.be/public/common/nl/rolnl.pdf>

de Decentralisering met het oog op een sterker bestuur en een sterkere transparantie in de uitvoering van de openbare mandaten in de lokale en bovenlokale structuren en hun filialen » inbreuk op de bevoegdheid van de federale wetgever inzake controle op de verzekeringsondernemingen, doordat het die ondernemingen aan diverse controles onderwerpt (eensluitend advies, toezicht, mogelijkheid om een bijzondere commissaris aan te wijzen) wanneer een intercommunale of één van haar filialen een participatie van meer dan 50 % in die ondernemingen bezit. Doordat het decreet een tweevoudig alternatief criterium in aanmerking neemt om de vennootschappen aan te wijzen die aan de regelgeving ervan zijn onderworpen, houdt het daarenboven een territoriale bevoegdheidsoverschrijding in.

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-009n.pdf>

Persbericht: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-009n-info.pdf>

ARREST NR. 16/2020 – Het Grondwettelijk Hof verwerpt de beroepen tegen de spijtoptantenregeling

Het Grondwettelijk Hof verwerpt de beroepen tegen de spijtoptantenregeling, ingevoerd bij de wet van 22 juli 2018. Die wet maakt het mogelijk dat verdachten of veroordeelden in ruil voor strafvermindering of -uitsluiting informatie geven over zware en georganiseerde criminaliteit. Wel moeten verscheidene bepalingen op een wijze worden geïnterpreteerd die in overeenstemming is met de Grondwet. Voorts moet rekening worden gehouden met bepaalde overwegingen van het Hof bij de interpretatie van de wet. Op die manier wordt verzekerd dat bij de spijtoptantenregeling steeds een daadwerkelijke rechterlijke controle en het recht op tegenspraak gewaarborgd is.

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-016n.pdf>

Persbericht: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-016n-info.pdf>

ARREST NR. 18/2020 – Het Hof aanvaardt de onmogelijkheid voor derdelanders en Unieburgers om zich in te schrijven als kiezer tussen de kennisgeving van de ongeldigverklaring van de gemeenteraadsverkiezingen en de nieuwe verkiezingen

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-018n.pdf>

ARREST NR. 22/2020 – De wet die de betaling van een bijdrage van 20 euro aan het Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand oplegt in gerechtelijke procedures, is grotendeels grondwettig

Bij het Grondwettelijk Hof is een beroep ingesteld tot vernietiging van de wet van 19 maart 2017 « tot oprichting van een Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand » en van de wet van 26 april 2017, die de regeling uitbreidt tot de procedures voor de Raad van State en de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen. Volgens het Hof is de verplichting voor rechtzoekenden om een forfaitair bedrag van 20 euro aan dat Fonds te betalen bij

het inleiden van een procedure of bij een veroordeling in strafzaken, in beginsel verantwoord en wordt het recht op toegang tot de rechter daardoor niet op onevenredige wijze belemmerd. De wetgever heeft immers voorzien in een vrijstelling voor rechtzoekenden die juridische tweedelijnsbijstand of rechtsbijstand genieten. Doordat per eiser of verzoeker een bijdrage van 20 euro wordt gevorderd, ontstaat evenwel het risico dat in procedures met verscheidene eisers of verzoekers de in het ongelijk gestelde verweerder een bijdrage moet betalen die veel hoger ligt dan het bedrag van 20 euro dat de wetgever heeft vastgesteld. Het Hof vernietigt dan ook de woorden « door elke eisende partij » en « per verzoekende partij » in de bestreden bepalingen.

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-022n.pdf>

Persbericht: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-022n-info.pdf>

ARREST NR. 23/2020 – Het Hof verwerpt het beroep tegen het Waalse Woninghuurdecreet en oordeelt dat dit decreet in overeenstemming is met het recht op behoorlijke huisvesting en het recht op eerbiediging van het privéleven

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-023n.pdf>

ARREST NR. 27/2020 – Het Grondwettelijk Hof verwerpt het beroep tegen de wet van 21 maart 2018 die de wetgeving over bewakingscamera's wijzigt en oordeelt dat die wet het privéleven eerbiedigt

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-027n.pdf>

ARREST NR. 29/2020 – De wet waarbij de Belgische havens aan de vennootschapsbelasting worden onderworpen voor de winsten uit hun activiteiten met een economisch karakter, is grondwettig

Het Hof verwerpt het beroep tot vernietiging dat is gericht tegen de wet waarbij de havenbedrijven aan de vennootschapsbelasting worden onderworpen. Die wet is aangenomen ingevolge een besluit van de Europese Commissie waarbij België werd gelast de vrijstelling van de vennootschapsbelasting voor de Belgische havens op te heffen, om reden dat die vrijstelling staatssteun uitmaakte die onverenigbaar is met de interne markt. Het Hof preciseert evenwel dat de onderwerping aan de vennootschapsbelasting enkel geldt voor de winsten uit activiteiten met een economisch karakter, met uitsluiting van de activiteiten van openbare dienst die door de havens worden uitgeoefend.

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-029n.pdf>

Persbericht: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-029n-info.pdf>

ARREST NR. 30/2020 – De versoepeling naar een 4/5e meerderheid van de vereniging van mede-eigenaars voor de afbraak of volledige heropbouw van een appartementsgebouw schendt het eigendomsrecht, doordat niet voorzien is in voldoende waarborgen

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-030n.pdf>

ARREST NR. 34/2020 – Het Hof vernietigt de wet die de activiteit van de kerncentrales Doel 1 en Doel 2 verlengt, bij gebrek aan voorafgaande milieueffectrapporteringen, maar handhaaft de gevolgen ervan tot uiterlijk 31 december 2022

Het Grondwettelijk Hof vernietigt de wet die de industriële elektriciteitsproductie door de kerncentrales Doel 1 en Doel 2 tot in 2025 verlengt, op basis van de antwoorden die het Hof van Justitie van de Europese Unie had gegeven op de gestelde prejudiciële vragen. Volgens het Grondwettelijk Hof had de aanneming van de wet moeten worden voorafgegaan door een milieueffectbeoordeling en een raadpleging van het publiek over het principe van de verlenging van de centrales en over de gevolgen van die verlenging van de activiteit inzake moderniserings- en beveiligingswerkzaamheden, alsook door een grensoverschrijdende beoordeling. Ook de milieueffecten hadden vooraf moeten worden beoordeeld, rekening houdend met de potentiële gevolgen van de wet voor beschermde gebieden. Gelet op het bestaan van een ernstig risico van onderbreking van de elektriciteitsbevoorrading van het land, handhaaft het Hof de gevolgen van de vernietigde wet evenwel tot een nieuwe wet wordt aangenomen, uiterlijk op 31 december 2022.

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-034n.pdf>

Persbericht: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-034n-info.pdf>

ARREST NR. 40/2020 – De toepassing van de vroegere regeling inzake koloniaal overlevingspensioen voor “aangesloten weduwe” schendt het gelijkheidsbeginsel, tenzij de wet zo wordt geïnterpreteerd dat zij op ook op weduwnaars van toepassing is

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-040n.pdf>

ARREST NR. 41/2020 – De voorwaarde van een werkelijk verblijf van 10 jaar in België, waarvan 5 jaar ononderbroken, voor inkomensvervangende tegemoetkomingen aan personen met een handicap, schendt de Grondwet en het Europees recht

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-041n.pdf>

ARREST NR. 43/2020 – De beroepen tot vernietiging tegen het Vlaamse Bestuursdecreet, dat onder meer het vroegere openbaarheidsdecreet en archiefdecreet coördineert en actualiseert, worden nagenoeg volledig verworpen

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-043n.pdf>

ARREST NR. 44/2020 – De doorzendingsplicht en de gewaarborgde steunverlening in de leefloonwet gelden zelfs wanneer het OCMW onbevoegd is geworden door de verhuizing van de gerechtigde

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-044n.pdf>

ARREST NR. 53/2020 – De wet op het onbelast bijverdienen is ongrondwettig

Het Grondwettelijk Hof vernietigt de regeling van het onbelast bijverdienen ingevoerd bij de wet van 18 juli 2018 « betreffende de economische relance en de versterking van de sociale cohesie ». Die regeling biedt de mogelijkheid aan iedereen die reeds een hoofdstatuut als zelfstandige, werknemer, ambtenaar of gepensioneerde heeft, om onbelast tot 6 000 euro per jaar bij te verdienen in het kader van het verenigingswerk, de occasionele diensten tussen burgers en de diensten verleend via erkende elektronische platforms. Prestaties in dit stelsel vallen niet onder de algemene arbeidswetgeving en leiden niet tot de opbouw van sociale rechten. Op de vergoeding voor die prestaties worden geen sociale bijdragen of belastingen geheven. Het Hof is van oordeel dat de regeling van het onbelast bijverdienen op verschillende punten in strijd is met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie. Personen die dezelfde activiteiten uitoefenen in het kader van het onbelast bijverdienen, dan wel als werknemer of zelfstandige, worden immers zonder redelijke verantwoording zeer verschillend behandeld wat betreft de arbeidswetgeving, het sociale zekerheidsstelsel en de fiscaliteit. Aangezien de vernietiging van de wet nadelige gevolgen kan hebben voor personen die onbelast bijverdienen, handhaaft het Hof de gevolgen van de vernietigde bepalingen voor de activiteiten gepresteerd tot en met 31 december 2020. Prestaties zullen dus tot die datum nog kunnen worden geleverd onder het huidige systeem van onbelast bijverdienen.

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-053n.pdf>

Persbericht: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-053n-info.pdf>

ARREST NR. 57/2020 – Het Hof is van oordeel dat de wet van 21 juli 2017 over milieubescherming op Antarctica tot de bevoegdheid van de federale overheid behoort en verwerpt het beroep tegen die wet

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-057n.pdf>

ARREST NR. 67/2020 – De wet die de continuïteit van het personenvervoer door de NMBS regelt in geval van staking, op basis van het beschikbare personeel, stemt in essentie overeen met de vakbondsvrijheid en het recht op collectief onderhandelen

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-067n.pdf>

ARREST NR. 68/2020 – De onmogelijkheid voor de Raad van State om, naast de steller van de onwettige handeling, de overheden die hebben bijgedragen tot de

totstandkoming ervan te veroordelen tot een schadevergoeding tot herstel is niet discriminerend

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-068n.pdf>

ARREST NR. 76/2020 – Het is niet kennelijk onredelijk dat een persoon met een vereenvoudigde boekhouding niet belast wordt op de meerwaarde op gronden, wanneer op die gronden geen waardevermindering werd aangenomen

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-076n.pdf>

ARREST NR. 80/2020 – Het Hof spreekt zich uit over de vrijstelling van de bijdrage van 20 euro aan het Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand bij collectieve schuldenregeling

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-080n.pdf>

ARREST NR. 81/2020 – De mogelijkheid voor de inrichtende macht van een officiële school om, met het oog op het creëren van een volkomen neutrale educatieve omgeving, de leerlingen te verbieden met name zichtbare religieuze kentekens te dragen, is grondwettig

Het Grondwettelijk Hof oordeelt dat een decretale machtiging aan de inrichtende machten van het officieel onderwijs om een voor leerlingen of studenten geldend verbod op het dragen van zichtbare religieuze, politieke en levensbeschouwelijke kentekens in te voeren, niet strijdig is met de vrijheid van onderwijs en evenmin met de vrijheid van godsdienst.

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-081n.pdf>

Persbericht: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-081n-info.pdf>

ARREST NR. 85/2020 – Het Hof oordeelt dat het Waalse decreet van 29 maart 2018, dat een goed bestuur binnen de Waalse instellingen beoogt, de bevoegdheidverdelende regels niet schendt, en verwerpt het beroep dat tegen dat decreet is ingesteld

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-085n.pdf>

ARREST NR. 88/2020 – Dat de nieuwe begrenzing van de buitenbezitstelling van de goederen van een gefailleerde, in werking sinds 1 mei 2018, niet van toepassing is op een persoon die vóór die datum failliet is verklaard, is niet discriminerend

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-088n.pdf>

ARREST NR. 92/2020 – De rechter moet rekening kunnen houden met het belang van het kind wanneer de moeder een vordering tot onderzoek naar het

vaderschap heeft ingesteld tegen de biologische vader, in geval van verzet vanwege die laatste

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-092n.pdf>

ARREST NR. 97/2020 – De onmogelijkheid om in het kader van een strafrechtelijk opsporingsonderzoek bijkomende onderzoekshandelingen te kunnen vragen, en het ontbreken van een beroep in die context, zijn niet ongrondwettig

Dat een belanghebbende in het kader van een strafrechtelijk opsporingsonderzoek aan de procureur des Konings, die dat onderzoek leidt, niet kan vragen om bijkomende opsporingshandelingen te stellen, behalve in het kader van een willig beroep, en dat hij, indien hij de vraag zou stellen, in geval van weigering van de procureur des Konings of bij gebrek aan een antwoord van hem, geen beroep hiertegen kan instellen, is niet discriminerend ten opzichte van hetgeen waarin is voorzien in het kader van een door een onderzoeksrechter gevoerd gerechtelijk strafonderzoek. Het recht op een eerlijk proces is hierdoor niet geschonden.

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-097n.pdf>

Persbericht: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-097n-info.pdf>

ARREST NR. 100/2020 – De burgerlijke partij die hoger beroep heeft ingesteld tegen de burgerlijke uitspraak kan geen rechtsplegingsvergoeding verkrijgen ten laste van een andere burgerlijke partij, met wie zij geen gerechtelijke band heeft

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-100n.pdf>

ARREST NR. 101/2020 – Het beroep tot vernietiging van de Brusselse ordonnantie die specifieke regels inzake woninghuurovereenkomsten invoegt in de Brusselse Huisvestingscode, wordt in essentie verworpen

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-101n.pdf>

ARREST NR. 103/2020 – Dat een meerderjarige persoon met een handicap 21 jaar moet zijn om een inkomensvervangende tegemoetkoming of een integratietegemoetkoming te genieten, is ongrondwettig

Dat een meerderjarige persoon met een handicap, 21 jaar moet zijn om een inkomensvervangende tegemoetkoming of een integratietegemoetkoming te genieten, is volgens het Grondwettelijk Hof discriminerend. De redenen die in 1987 het aannemen van het leeftijdscriterium van 21 jaar hadden verantwoord, zijn thans niet langer pertinent, rekening houdend met de evoluties die sindsdien hebben plaatsgevonden en met name met het feit dat de burgerlijke meerderjarigheid en de minimumleeftijd om het recht op maatschappelijke integratie te genieten inmiddels op 18 jaar zijn vastgesteld.

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-103n.pdf>

Persbericht: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-103n-info.pdf>

ARREST NR. 104/2020 – De onmogelijkheid om rekening te houden met de goede trouw van de opdrachtgever om de bijslag te verminderen waarin is voorzien wanneer hij een beroep heeft gedaan op een aannemer met sociale schulden, is ongrondwettig

Volgens het Grondwettelijk Hof schendt artikel 30*bis*, § 5, van de wet van 27 juni 1969 « tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders » dat voorziet in een bijslag van 35 % ten laste van de « opdrachtgever » die aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid geen inhouding van 35 % heeft gestort op het bedrag van de werken uitgevoerd door een aannemer met sociale schulden, niet de Grondwet, in zoverre het zonder onderscheid van toepassing is op personen te goeder trouw en personen aan wie die eigenschap niet moet worden toegekend. Het Hof oordeelt daarentegen dat dezelfde bepaling, die een maatregel van strafrechtelijke aard invoert, artikel 16 van de Grondwet schendt, in samenhang gelezen met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met artikel 6 van dat Verdrag, in zoverre zij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid of de arbeidsrechtbank niet toelaat rekening te houden met alle pertinente elementen van de zaak, met name de goede trouw van de « opdrachtgever » om het bedrag van de « bijslag » waarin zij voorziet in mindering te brengen.

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-104n.pdf>

Persbericht: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-104n-info.pdf>

ARREST NR. 105/2020 – Het automatische verlies van belang van de verzoeker bij de nietigverklaring van een voor de Raad van State bestreden benoeming wegens het verstrijken van de geldigheidsduur van de wervingsreserve is ongrondwettig

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-105n.pdf>

ARREST NR. 107/2020 – De kennisgeving van een administratieve jurisdictionele beslissing moet de mogelijkheid van administratief cassatieberoep alsmede de vormvoorschriften en termijnen ervan vermelden

Volgens het Grondwettelijk Hof schendt artikel 19, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet in zoverre niet in de verplichting is voorzien om, bij de betekening van een administratieve jurisdictionele beslissing, het bestaan van een administratief cassatieberoep alsook de vormvoorschriften en termijnen ervan te vermelden. In afwachting van een optreden van de wetgever, staat het aan de verwijzende rechter om een einde te maken aan de vastgestelde ongrondwettigheid, door de regeling die in het voormelde artikel is neergelegd naar analogie toe te passen.

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-107n.pdf>

Persbericht: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-107n-info.pdf>

ARREST NR. 110/2020 – In een overmachtssituatie geachte studenten die alle examenkansen hebben benut en dus geen teruggave van hun leerkrediet kunnen genieten, worden niet op onevenredige wijze benadeeld

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-110n.pdf>

ARREST NR. 111/2020 - Het Grondwettelijk Hof verwerpt de vorderingen tot schorsing van de wet die voorziet in een beperkt uitvoerverbod voor op de Belgische markt onbeschikbare geneesmiddelen

Het Grondwettelijk Hof verwerpt de vorderingen tot gedeeltelijke schorsing van de wet van 20 december 2019 « tot wijziging van diverse wetgevingen wat de tekorten aan geneesmiddelen betreft ». Bij zijn arrest nr. 146/2019 van 17 oktober 2019 heeft het Hof de vorige wettelijke regeling, die een principiële uitvoerverbod voor geneesmiddelen voorzag, geschorst en vernietigd. In tegenstelling tot wat de verzoekende partijen aanvoeren, kan de huidige bestreden regeling niet worden beschouwd als identiek of soortgelijk. De nieuwe regeling voorziet immers enkel in de mogelijkheid om een specifiek uitvoerverbod op te leggen wanneer wordt vastgesteld dat een bepaald geneesmiddel onbeschikbaar is. Evenmin tonen de verzoekende partijen aan dat de bestreden bepalingen een moeilijk te herstellen ernstig nadeel zouden kunnen berokkenen.

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-111n.pdf>

Persbericht: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-111n-info.pdf>

ARREST NR. 113/2020 – Het Hof verwerpt het beroep tot vernietiging van de wet van 30 maart 2018 die een gemengd pensioen invoert voor ambtenaren die vóór hun vaste benoeming diensten hebben gepresteerd bij een openbare werkgever

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-113n.pdf>

ARREST NR. 114/2020 – Het Hof vernietigt gedeeltelijk de wet van 18 september 2017 die ertoe strekt het witwassen van geld en de financiering van terrorisme te voorkomen

Het Grondwettelijk Hof vernietigt gedeeltelijk de wet van 18 september 2017 « tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten ». Een advocaat kan niet worden verplicht een melding van een vermoeden door te geven aan de Cel voor financiële informatieverwerking (CFI) wanneer zijn cliënt, op zijn advies, van een verdachte verrichting afziet. Evenmin kan aan een persoon die buiten de vertrouwensrelatie tussen de advocaat en zijn cliënt staat, zelfs wanneer hij advocaat zou zijn, worden toegestaan om door het beroepsgeheim gedekte informatie aan de CIF mee te delen. Het Hof verwerpt het beroep voor het overige. Zo acht het Hof de bestreden

wet niet discriminerend in zoverre zij van toepassing is op de externe accountants en belastingconsulenten die onderworpen zijn aan de wet van 22 april 1999 « betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen », maar niet op de personen die een activiteit van belastingadvies uitoefenen en van wie het beroep niet is gereguleerd.

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-114n.pdf>

Persbericht: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-114n-info.pdf>

ARREST NR. 117/2020 – Het Grondwettelijk Hof verwerpt de beroepen tot vernietiging gericht tegen de regeling van de consulaire bijstand

Het Grondwettelijk Hof verwerpt de beroepen tot gedeeltelijke vernietiging van de wet van 9 mei 2018 « tot wijziging van het Consulair Wetboek ». Het Hof stelt vast dat noch die wet noch het Verdrag van Wenen inzake consulaire verkeer een subjectief recht op consulaire bijstand toekennen en aanvaardt dat die bijstand wordt beperkt tot bepaalde situaties. Het Hof aanvaardt eveneens dat de consulaire bijstand wordt voorbehouden aan Belgen en aan niet-vertegenwoordigde EU-burgers, maar preciseert wel dat de door België erkende vluchtelingen en de in België verblijvende staatlozen met Belgen moeten worden gelijkgesteld. Dat Belgen met een dubbele nationaliteit niet steeds een beroep kunnen doen op consulaire bijstand in het andere land waarvan zij de nationaliteit hebben, is evenmin ongrondwettig. Tot slot moeten de Belgische consulaire posten in beginsel geen consulaire bijstand verlenen aan Belgen die zich naar een risicozone begeven, noch moet consulaire bezoek worden gebracht aan Belgen die in een gevangenis in de Europese Unie worden vastgehouden of ten aanzien van wie een aanhoudingsbevel in België is uitgevaardigd.

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-117n.pdf>

Persbericht: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-117n-info.pdf>

ARREST NR. 118/2020 – Het Hof verwerpt het beroep tot vernietiging van de wet van 21 december 2018 die met terugwerkende kracht aan de Koning machtigingen verleent inzake juridische tweedelijnsbijstand

Het Grondwettelijk Hof verwerpt het beroep tot vernietiging dat is gericht tegen de artikelen 206, 207 en 208 van de wet van 21 december 2018 « houdende diverse bepalingen betreffende justitie ». Die bepalingen verlenen aan de Koning verscheidene machtigingen voor de uitvoering van de hervorming van de juridische tweedelijnsbijstand die is doorgevoerd bij de wet van 6 juli 2016 « tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de juridische bijstand ». De terugwerkende kracht werd toegekend, opdat de besluiten tot uitvoering van de wet van 6 juli 2016, die genomen zijn zonder wettelijke basis, niet in het geding kunnen worden gebracht. Volgens het Hof is de machtiging waarin is voorzien bij artikel 207 voldoende nauwkeurig en in overeenstemming met het wettigheidsbeginsel, gewaarborgd bij artikel 23 van de Grondwet. Daarenboven schendt artikel 206 noch het recht op eerbiediging van het privéleven, noch het

recht op bescherming van de persoonsgegevens. Het Hof is tot slot van oordeel dat de terugwerkende kracht van de bestreden bepalingen redelijk verantwoord is door de grote rechtsonzekerheid en de negatieve weerslag op het recht van de meest behoeftigen op toegang tot de rechter die een vernietiging met zich zou meebrengen.

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-118n.pdf>

Persbericht: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-118n-info.pdf>

ARREST NR. 119/2020 – Het Grondwettelijk Hof verwerpt de beroepen tot vernietiging tegen het verbod van het Vlaamse Gewest op het gebruik bij honden van halsbanden die elektrische schokken kunnen toedienen

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-119n.pdf>

ARREST NR. 122/2020 – Het Hof verwerpt het beroep tot vernietiging van de wet van 15 oktober 2018, die de vrijwillige zwangerschapsafbreking uit het Strafwetboek haalt en ze voortaan regelt in een specifieke wet

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-122n.pdf>

ARREST NR. 126/2020 – Het Hof vernietigt de decreetsbepaling die het einde van de afwijkende financieringsregeling voor de door de Franse Gemeenschap georganiseerde onderwijsinrichtingen uitstelt tot 2038, maar handhaaft de gevolgen ervan tot eind 2022

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-126n.pdf>

ARREST NR. 134/2020 – Verplichting voor de advocaat van een nv van publiek recht om de beslissing van het bevoegde orgaan om in rechte te treden voor te leggen, die gold voor de Raad van State maar niet voor de gewone rechter, is grondwettig

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-134n.pdf>

ARREST NR. 136/2020 – De bescherming van een persoon in collectieve schuldenregeling geldt niet alleen voor zijn persoonlijke schulden, maar slaat ook op de zakelijke zekerheden (bv. hypotheek) die hij voor een ander verleent

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-136n.pdf>

ARREST NR. 138/2020 – De vrije keuze van een raadsman of -vrouw in het kader van de rechtsbijstandsverzekering strekt zich ook uit tot procedures voor gerechtelijke of buitengerechtelijke bemiddeling onder begeleiding van een erkende bemiddelaar

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-138n.pdf>

ARREST NR. 140/2020 – De toepassing, op tak 23 levensverzekeringen, van een korte verjaringstermijn, en niet van de langere gemeenrechtelijke verjaringstermijnen die gelden voor andere financiële beleggingen, is niet discriminerend

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-140n.pdf>

ARREST NR. 141/2020 – Notarissen die erkende bemiddelaars zijn, kunnen tegelijk worden onderworpen aan de notariële deontologische regels inzake bemiddeling en aan de algemene regels van de Federale Bemiddelingscommissie

Volgens het Grondwettelijk Hof is het niet discriminerend dat de notarissen die erkende bemiddelaars zijn, zowel aan de notariële deontologische regels inzake bemiddeling, als aan de Gedragscode van de Federale Bemiddelingscommissie worden onderworpen. Het Hof preciseert dat de notariële deontologische regels de gedragsregels van de Federale Bemiddelingscommissie kunnen aanvullen of preciseren, zonder de vereisten ervan te kunnen verminderen.

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-141n.pdf>

Persbericht: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-141n-info.pdf>

ARREST NR. 143/2020 – Het Hof verwerpt het beroep tot vernietiging tegen de wet van 22 april 2019 die voorziet in een belastingvermindering voor premies rechtsbijstandverzekering

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-143n.pdf>

ARREST NR. 144/2020 – Het Grondwettelijk Hof verwerpt het beroep tot vernietiging tegen het decreet dat de aanleg van slimme elektriciteitsmeters in Wallonië organiseert

Het Grondwettelijk Hof verwerpt het beroep tot vernietiging dat is gericht tegen het Waalse decreet van 19 juli 2018, dat de aanleg van slimme elektriciteitsmeters in Wallonië organiseert. Volgens het Hof is de gesegmenteerde aanleg van slimme meters, in eerste instantie ten voordele van bepaalde gebruikers, redelijk verantwoord. Het Hof is daarenboven van oordeel dat het decreet geen aanzienlijke achteruitgang in de bescherming van het recht op een gezond leefmilieu met zich meebrengt en dat het geen schending inhoudt van het recht op bescherming van persoonsgegevens.

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-144n.pdf>

Persbericht: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-144n-info.pdf>

ARREST NR. 145/2020 – Het Grondwettelijk Hof verwerpt de beroepen tot vernietiging van het Vlaams Woninghuurdecreet

Het Grondwettelijk Hof verwerpt de beroepen tot vernietiging van het Vlaams Woninghuurdecreet, onder meer ingesteld door de Orde van Vlaamse balies en door de vzw « Kamer van Arbitrage en Bemiddeling ». De Orde van Vlaamse balies bekritiseert de mogelijkheid om vorderingen over huurovereenkomsten voor hoofdverblijfplaatsen of voor de huisvesting van studenten bij eenzijdig verzoekschrift in te leiden voor de vrederechter, zonder dat het verzoekschrift noodzakelijk moet worden ondertekend door een advocaat. Het Hof oordeelt dat de Vlaamse decreetgever hiertoe de bevoegdheid heeft. Het verschil in behandeling dat hierdoor ontstaat ten aanzien van rechtzoekenden op wie het Gerechtelijk Wetboek van toepassing is, waar de tussenkomst van een advocaat wel verplicht is bij de indiening van een eenzijdig verzoekschrift, vloeit voort uit de autonomie die aan de gewesten en aan de federale overheid is toegekend. De mogelijkheid voor de verzoeker om het eenzijdig verzoekschrift zelf te ondertekenen, schendt evenmin het recht op toegang tot de rechter. Die keuzevrijheid kadert immers in de doelstelling van de Vlaamse decreetgever om de toegang van de rechtzoekende tot de vrederechter bij geschillen over de huurovereenkomsten voor hoofdverblijfplaatsen of voor studentenhuisvesting zo eenvoudig en laagdrempelig mogelijk te maken. De vzw Kamer van Arbitrage en Bemiddeling verzet zich in haar beroep tegen de uitsluiting van de mogelijkheid tot arbitrage. Het Hof oordeelt dat de Vlaamse decreetgever bevoegd is om elke vorm van arbitrage uit te sluiten voor die geschillen en dat zulks geen discriminatie uitmaakt.

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-145n.pdf>

Persbericht: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-145n-info.pdf>

ARREST NR. 146/2020 – De reglementen en verordeningen van de Waalse provincies moeten niet online zijn bekendgemaakt, bovenop de bekendmaking in het provinciaal Bulletin, om bindend te zijn

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-146n.pdf>

ARREST NR. 147/2020 – De mogelijkheid voor de strafrechter sommige straffen te koppelen aan een beveiligingsperiode waarin de veroordeelde niet kan genieten van voorwaardelijke invrijheidstelling is grondwettig, maar heeft geen retroactieve werking

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-147n.pdf>

ARREST NR. 154/2020 – De mogelijkheid voor een advocaat om te worden aangesteld als lekenrechter in een ondernemingsrechtbank is omgeven met voldoende waarborgen ten aanzien van de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid

Het Grondwettelijk Hof verwerpt het beroep tot vernietiging van de wet van 5 mei 2019, die het statuut van rechters in ondernemingszaken hervormt. Die wet heft de onverenigbaarheid tussen de functie van lekenrechter en het beroep van

advocaat op, omwille van de uitbreiding van de bevoegdheid van ondernemingsrechtbanken naar geschillen over vrije beroepen. Het Hof oordeelt dat de cumulatie van het beroep van advocaat en de functie van rechter in ondernemingszaken verantwoord is door de doelstelling dat de aanwezige lekenrechters de vereiste beroepservaring hebben. Bovendien is de cumulatie omgeven met voldoende procedurele waarborgen die elke gerechtvaardigde vrees voor partijdigheid uitsluiten. Eveneens is het redelijk verantwoord dat een advocaat als lekenrechter, net als personen uit andere beroepsgroepen die deze functie uitoefenen op basis van hun specifieke beroepservaring, niet wordt onderworpen aan dezelfde vereisten als een professionele magistraat.

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-154n.pdf>

Persbericht: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-154n-info.pdf>

ARREST NR. 155/2020 – Het Hof stelt drie prejudiciële vragen aan het HvJ over de informatieplicht ten laste van tussenpersonen, zoals *Airbnb*, in het kader van de Brusselse gewestbelasting op de inrichtingen van toeristisch logies

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-155n.pdf>

ARREST NR. 156/2020 – De Brusselse ordonnantiegever heeft zijn bevoegdheid niet overschreden door arbitragebedingen in woninghuurovereenkomsten uit te sluiten vóór het ontstaan van een geschil

Het Hof verwerpt het beroep tot vernietiging tegen artikel 233, § 2, tweede lid, van de Brusselse Huisvestingscode. Die bepaling voorziet erin dat een arbitragebeding dat vóór het ontstaan van het geschil tussen de partijen bij een woninghuurovereenkomst is overeengekomen, voor niet geschreven wordt gehouden. Volgens het Hof is de regeling van de mogelijkheid om een arbitrageovereenkomst te sluiten een federale bevoegdheid. Het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest is evenwel bevoegd om de bestreden bepaling aan te nemen, aangezien die noodzakelijk is voor de uitoefening van zijn eigen bevoegdheid inzake woninghuur, de aangelegenheid zich leent tot een gedifferentieerde regeling en de bestreden bepaling slechts een marginale weerslag heeft op de federale aangelegenheid.

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-156n.pdf>

Persbericht: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-156n-info.pdf>

ARREST NR. 157/2020 – De bevoegdheid van de gewone rechter om een beslissing inzake overheidsopdrachten te vernietigen genomen door een privaatrechtelijke vennootschap met een opdracht van algemeen belang die nauw verbonden is met overheden, is grondwettig

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-157n.pdf>

ARREST NR. 158/2020 – De verplichting voor de openbare rechtspersoon die een burgerlijke vordering tegen een (gewezen) ambtenaar wil instellen, om vooraf een aanbod tot minnelijke schikking te doen, schendt het recht op toegang tot de rechter niet

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-158n.pdf>

ARREST NR. 160/2020 – Beslissingen van de hoven en rechtbanken waarbij de ongrondwettigheid van een reglementaire fiscale bepaling wordt vastgesteld, zijn geen nieuw gegeven dat in aanmerking komt voor de ambtshalve ontheffing van overbelastingen

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-160n.pdf>

ARREST NR. 162/2020 – Het Hof vernietigt gedeeltelijk de ordonnantie die de uitrol van slimme meters in Brussel regelt, in zoverre zij elektrogevoelige personen niet voldoende beschermt

Het Hof verwerpt het grootste deel van het beroep tot vernietiging dat gericht is tegen de ordonnantie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 23 juli 2018, die de uitrol van slimme gas- en elektriciteitsmeters in Brussel regelt. Volgens het Hof is de gedifferentieerde uitrol van de slimme meters, voor bepaalde gebruikers in een eerste fase, redelijk verantwoord. Het Hof oordeelt dat de ordonnantie het recht van de netgebruikers op bescherming van hun persoonsgegevens niet schendt. In zoverre zij niet voorziet in een afdoende regeling voor elektrogevoelige personen en hun niet de mogelijkheid biedt om de installatie van een slimme meter te weigeren of te vragen dat deze wordt weggehaald, brengt de ordonnantie evenwel een aanzienlijke achteruitgang teweeg in de bescherming van het recht op een gezond leefmilieu. Zij dient dus in die mate te worden vernietigd. Elektrogevoelige personen kunnen bijgevolg, in afwachting van een optreden van de ordonnantiegever waarbij een regeling wordt vastgelegd, de installatie van een slimme meter weigeren of de weghaling ervan vragen.

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-162n.pdf>

Persbericht: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-162n-info.pdf>

ARREST NR. 165/2020 – Het principiële vuurwerkverbod, zoals ingevoerd bij het decreet van het Vlaamse Gewest van 26 april 2019, schendt de bevoegdheidverdelende regels

Het decreet van het Vlaamse Gewest van 26 april 2019 «houdende een reglementering op het gebruik van vuurwerk, voetzoekers, carbuurkanonnen en wensballonnen» voert een principiële verbod in op het gebruik van vuurwerk, voetzoekers, carbuurkanonnen en wensballonnen. Gemeenten kunnen afwijken van dat verbod. Voor uitzonderlijke gebeurtenissen kunnen zij de toestemming verlenen om op een beperkt aantal plaatsen en gedurende een beperkte periode vuurwerk af te steken, voetzoekers te laten ontploffen en carbuurkanonnen af te vuren. Deze uitzondering geldt evenwel niet voor het oplaten van wensballonnen.

Het Hof oordeelt dat de decreetgever met het invoeren van een principieel verbod op het gebruik van vuurwerk, voetzoekers en carbuurkanonnen, een aangelegenheid heeft geregeld die tot de bevoegdheid van de federale overheid behoort. Het absoluut verbod op het oplaten van wensballonnen heeft dan weer een marktuitsluitend effect, wat de uitoefening van de bevoegdheid inzake productnormen door de federale wetgever in de praktijk onmogelijk maakt. Om die redenen vernietigt het Hof het decreet. Het Hof gaat niet in op het verzoek van de Vlaamse Regering om de gevolgen van het vernietigde decreet te handhaven. De vernietiging doet geen afbreuk aan het vuurwerkverbod ingevoerd in het kader van de bestrijding van het coronavirus.

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-165n.pdf>

Persbericht: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-165n-info.pdf>

ARREST NR. 167/2020 – Het Hof stelt een prejudiciële vraag aan het HvJ over de verhouding van de meldingsplicht voor grensoverschrijdende fiscale constructies tot het beroepsgeheim van de advocaat en schorst intussen voor advocaten de Vlaamse regeling

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-167n.pdf>

ARREST NR. 169/2020 – Het Hof verwerpt de vordering tot schorsing van de wet die niet-verpleegkundigen toelaat bepaalde verpleegkundige handelingen te stellen gedurende de Covid-19 crisis

Arrest: <https://www.const-court.be/public/n/2020/2020-169n.pdf>

6. NATIONALE EN INTERNATIONALE CONTACTEN

De nationale en internationale contacten die het Grondwettelijk Hof onderhoudt, zijn fors beïnvloed door de maatregelen die in de loop van het jaar 2020 op nationaal, Europees en wereldniveau zijn genomen in de strijd tegen de epidemie van het coronavirus.

a. Bezoeken aan het Hof

Vanaf 13 maart 2020 werd geen enkel bezoek aan het Hof nog toegestaan.

Het bezoek van enkele hoge ambtenaren van het Grondwettelijk Hof van Cambodja, dat moest plaatshebben op het Hof van 18 tot 20 mei 2020, kon niet doorgaan.

b. Deelname aan nationale en internationale bijeenkomsten

Op 31 januari 2020 hebben de voorzitters François Daoût en André Alen de opening van het gerechtelijk jaar van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens te Straatsburg (Frankrijk) bijgewoond en hebben zij deelgenomen aan een seminarie over het thema « *La Convention européenne des droits de l'homme : un*

instrument vivant de 70 ans ». In de marge van die gebeurtenis hebben zij deelgenomen aan een vergadering van de Belgische hoge magistraten georganiseerd door de rechter bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, Paul Lemmens.

De conferentie georganiseerd door het Grondwettelijk Hof van Letland en door het Hof van Justitie van de Europese Unie over het thema « *EUnited in diversity : between common constitutional traditions and national identities* », te Riga op 20 en 21 maart 2020, waarop de voorzitters François Daoût en André Alen aanwezig zouden zijn en voorzitter André Alen een uiteenzetting zou geven, werd geannuleerd wegens de epidemie van het coronavirus. Zij werd in eerste instantie verplaatst naar Luxemburg in september 2020, maar kon ook op dat ogenblik niet doorgaan. De conferentie zal nu plaatshebben in september 2021.

Het bezoek van de voorzitters François Daoût en André Alen aan het Grondwettelijk Hof te Roemenië, in het kader van de bilaterale betrekkingen met dat rechtscollege, gepland voor 8 tot 12 juni 2020, werd geannuleerd.

De voorzitters Luc Lavrysen en François Daoût waren uitgenodigd op de viering van het honderdjarig bestaan van het Oostenrijkse Grondwettelijk Hof, die zou plaatshebben te Wenen op 2 oktober 2020. Dat evenement kon niet plaatsvinden.

De voorzitters Luc Lavrysen en François Daoût en referendaris Bernadette Renauld hebben het bureau van de ACCF bijgewoond, dat op 2 december 2020 via videoconferentie heeft plaatsgehad.

c. Andere vormen van nationale en internationale samenwerking

1° Overleg tussen de hoogste rechtscolleges van het land

Naar aanleiding van de vergadering die plaats had op 22 oktober 2019 werden de contacten met het Hof van Cassatie en de Raad van State voortgezet in de loop van het jaar 2020. De drie hoogste rechtscolleges hebben met name de bespreking grondiger gevoerd en hun respectieve standpunten over een voorontwerp van wet houdende instemming met het Protocol nr. 16 bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens uitgewisseld.

In september 2020 hebben de drie hoogste rechtscolleges aan de preformateurs van de federale regering twee memoranda gericht: een memorandum over de gevolgen van vijf jaren van lineaire besparingen voor een kwalitatieve en snelle rechtsbedeling en een memorandum over de toegang tot juridische informatie.

2° Gemengde Raad voor Constitutionele Rechtspraak van de Commissie van Venetië

Het Hof, dat sedert 1991 verbindingsagenten heeft in de Commissie van Venetië, heeft verder zijn voornaamste rechtspraak aangereikt om de databank Codices (<http://www.codices.coe.int>) aan te vullen. De jaarlijkse vergadering van de

Gemengde Raad voor Constitutionele Rechtspraak, die van 2 tot 4 juli 2020 zou plaatsvinden in Zagreb, is vanwege de coronapandemie niet kunnen doorgaan.

3° Netwerk van de hoogste rechtscolleges en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

Het Grondwettelijk Hof is lid van het Netwerk van de hoogste rechtscolleges (*Superior Courts Network*, afgekort SCN) dat door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens werd ingesteld om informatie uit te wisselen met de hogere rechtscolleges van de lidstaten van de Raad van Europa. Referendaris Jan Theunis treedt op als contactpersoon van het Hof binnen dit netwerk. Op 15 juni 2021 waren 93 hoven uit 40 lidstaten aangesloten. De contactpersoon van het Grondwettelijk Hof heeft op basis van specifieke vragen vanuit het EHRM in 2020 vier bijdragen met betrekking tot vragen over het interne Belgische recht aangeleverd. Ook in dit netwerk werd de jaarlijkse vergadering te Straatsburg vanwege de coronapandemie geannuleerd. Het SCN organiseerde wel twee webinars, over de volgende onderwerpen: « *Adapting justice systems to the COVID-19 pandemic and the potential impact on the right to a fair trial* » (10 juli 2020) en « *Detention and health* » (23 oktober 2020).

4° Justitieel Netwerk van het Hof van Justitie van de Europese Unie

Het Grondwettelijk Hof is lid van het Justitieel Netwerk van de Europese Unie (*Réseau judiciaire de l'Union européenne* of *Judicial Network of the European Union* – RJUE), een netwerk voor het uitwisselen van informatie en jurisdictionele samenwerking tussen een zestigtal nationale grondwettelijke en hogere rechtscolleges. Het RJUE is opgericht op initiatief van de voorzitter van het Hof van Justitie van de Europese Unie en de voorzitters van de grondwettelijke en hoge rechtscolleges van de lidstaten ter gelegenheid van het Forum der magistraten dat op 27 maart 2017 op de zetel van het Hof van Justitie heeft plaatsgehad.

Het RJUE heeft eerst een privéplatform ontwikkeld, dat sinds 1 januari 2018 in gebruik is en toegankelijk is voor de leden van de rechtscolleges die bij het Netwerk zijn aangesloten. Het bevat onder meer de nationale beslissingen die een belang vertonen voor de Unie. Na de tweede vergadering van de correspondenten van het RJUE, die heeft plaatsgehad op 9 september 2019, is een deel van de inhoud van het RJUE-platform openbaar gemaakt op de website van het Hof van Justitie (www.curia.europa.eu), en zijn thematische groepen opgericht (« Juridisch onderzoek », « Juridische terminologie » en « IT ») teneinde op meer specifieke thema's samen te werken.

De eerste vergadering van de thematische groepen « Juridisch onderzoek » en « Juridische terminologie », die op 30 maart 2020 zou doorgaan, is door de Covid-19-pandemie geannuleerd. De eerste vergadering van de thematische groep « IT », gewijd aan de artificiële intelligentie, heeft daarentegen op virtuele wijze plaatsgehad op 17 juli 2020. Lars Devocht, de correspondent van het Hof in de thematische groep « IT », heeft aan die virtuele vergadering deelgenomen. In december 2020 is tevens een programma met vier virtuele sessies georganiseerd

voor de thematische groep « Juridische terminologie », waaraan Aneth Quinaux als correspondentente van het Hof voor die thematische groep heeft deelgenomen.

BIJLAGEN

A. Samenstelling van het Hof in 2020

	Nederlandse taalgroep	Franse taalgroep
<i>Rechters</i>		
Voorzitters	André Alen ⁹ Luc Lavrysen ¹⁰	François Daoût
Rechters	Luc Lavrysen Trees Merckx-Van Goey Riet Leysen Joséphine Moerman Yasmine Kherbache	Jean-Paul Moerman Pierre Nihoul Thierry Giet Michel Pâques Thierry Detienne ¹¹
<i>Referendarissen</i>	Jan Theunis Lien De Geyter Geert Goedertier Willem Verrijdt Sarah Lambrecht Heidi Bortels David Keyaerts Ann-Sophie Vandaele	Marie-Françoise Rigaux ¹² Bernadette Renauld Jean-Thierry Debry Géraldine Rosoux Thomas Bombois ¹³ Sophie Seys Michèle Belmessieri Martin Vrancken Quentin Pironnet Romain Vanderbeck ¹⁴ Nicolas Bernard ¹⁵ Youri Mossoux ¹⁶
<i>Griffiers</i>	Frank Meersschaut	Pierre-Yves Dutilleux

---

⁹ Tot 24 september 2020

¹⁰ Vanaf 25 september 2020

¹¹ Vanaf 12 juli 2020

¹² Tot 1 augustus 2020

¹³ Tot 1 oktober 2020, voorheen, sedert 1 oktober 2015 gedetacheerd als referendaris bij het Hof van Justitie van de Europese Unie.

¹⁴ Vanaf 1 oktober 2020

¹⁵ Vanaf 1 oktober 2020

¹⁶ Vanaf 1 november 2020

B. Datum van bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van de arresten die het Hof in 2020 heeft gewezen

Nr. arrest	Datum arrest	Rolnummer	Verschenen in B.S. van
1/2020	16.01.20	7050	11.06.20
2/2020	16.01.20	7092	17.07.20
3/2020	16.01.20	7097	18.06.20
4/2020	16.01.20	7101	14.10.20
5/2020	16.01.20	7149	15.10.20
6/2020	16.01.20	7163	14.10.20
7/2020	16.01.20	7164	17.07.20
8/2020	16.01.20	7260	07.10.20
9/2020	16.01.20	6999-7055	24.02.20
10/2020	23.01.20	6933-6934	17.07.20
11/2020	23.01.20	7043	24.02.20
12/2020	23.01.20	7271 (art. 71)	21.04.20
13/2020	06.02.20	7049	07.10.20
14/2020	06.02.20	7073	13.07.20
15/2020	06.02.20	7107	17.04.20
16/2020	06.02.20	7118-7120	17.04.20
17/2020	06.02.20	7191	07.10.20
18/2020	06.02.20	7237	18.01.21
19/2020	06.02.20	7238	17.04.20
20/2020	06.02.20	7251	13.07.20
21/2020	06.02.20	7290 (SCH)	22.09.20
22/2020	13.02.20	6736	20.02.20
23/2020	13.02.20	7014	17.04.20
24/2020	13.02.20	7144	22.09.20
25/2020	13.02.20	7300 (art. 71)	24.04.20
26/2020	20.02.20	6982	17.04.20
27/2020	20.02.20	7023	17.04.20
28/2020	20.02.20	7075	17.06.20
29/2020	20.02.20	7078	17.04.20
30/2020	20.02.20	7084	12.03.20
31/2020	20.02.20	7087	17.04.20
32/2020	20.02.20	7272 (art. 72)	13.07.20
33/2020	20.02.20	7317 (art. 71)	24.03.20
34/2020	05.03.20	6328 (na LUX)	20.05.20
35/2020	05.03.20	7103	07.10.20
36/2020	05.03.20	7110	18.06.20
37/2020	05.03.20	7210	11.06.20
38/2020	12.03.20	6801-6802	05.05.20
39/2020	12.03.20	6919	20.04.20
40/2020	12.03.20	7010	17.07.20
41/2020	12.03.20	7016	30.04.20

42/2020	12.03.20	7077	14.10.20
43/2020	12.03.20	7100 e.a.	20.04.20
44/2020	12.03.20	7138	15.10.20
45/2020	12.03.20	7160	17.04.20
46/2020	26.03.20	7017	15.10.20
47/2020	26.03.20	7058	14.09.20
48/2020	26.03.20	7276 (art. 71)	05.05.20
49/2020	26.03.20	7281 (art. 71)	05.05.20
50/2020	26.03.20	7321 (art. 71)	05.05.20
51/2020	23.04.20	6868	20.05.20
52/2020	23.04.20	7085	17.06.20
53/2020	23.04.20	7106 e.a.	20.05.20
54/2020	23.04.20	7239	17.06.20
55/2020	23.04.20	7327 (art. 72)	17.06.20
56/2020	23.04.20	7331 (art. 72)	18.06.20
57/2020	07.05.20	6836	14.10.20
58/2020	07.05.20	6876	11.06.20
59/2020	07.05.20	7027	16.12.20
60/2020	07.05.20	7093	16.12.20
61/2020	07.05.20	7128	15.10.20
62/2020	07.05.20	7173	09.12.20
63/2020	07.05.20	7216	18.06.20
64/2020	07.05.20	7341 (art. 72)	30.12.20 (2 ^{de} ed.)
65/2020	07.05.20	7342 (art. 71)	16.12.20
66/2020	07.05.20	7343 (art. 71)	16.12.20
67/2020	14.05.20	6988-6990	13.07.20
68/2020	14.05.20	7059	23.12.20 (2 ^{de} ed.)
69/2020	14.05.20	7099	23.09.20
70/2020	14.05.20	7146	16.09.20
71/2020	28.05.20	6907-6960	08.12.20 (2 ^{de} ed.)
72/2020	28.05.20	6911	05.10.20
73/2020	28.05.20	6943	05.10.20
74/2020	28.05.20	7130	23.09.20
75/2020	28.05.20	7161	27.11.20
76/2020	28.05.20	7196	10.11.20
77/2020	28.05.20	7225	14.09.20
78/2020	28.05.20	7349 (art. 72)	15.09.20
79/2020	03.06.20	6681 (na LUX)	19.11.20
80/2020	03.06.20	6737-6739	28.10.20
81/2020	03.06.20	6927	31.03.21
82/2020	03.06.20	7056	12.11.20
83/2020	03.06.20	7383 e.a. (art. 71)	19.11.20
84/2020	18.06.20	7045	19.11.20
85/2020	18.06.20	7054	02.12.20
86/2020	18.06.20	7080 e.a.	12.11.20
87/2020	18.06.20	7090	19.11.20

88/2020	18.06.20	7102	16.12.20
89/2020	18.06.20	7112	02.12.20
90/2020	18.06.20	7218	16.12.20
91/2020	18.06.20	7221	16.12.20
92/2020	18.06.20	7235	28.09.20
93/2020	18.06.20	7322 (art. 71)	26.11.20
94/2020	25.06.20	6704 e.a.	28.10.20
95/2020	25.06.20	6913	28.10.20
96/2020	25.06.20	7052	15.02.21 (2 ^{de} ed.)
97/2020	25.06.20	7105	02.12.20
98/2020	25.06.20	7132	12.11.20
99/2020	25.06.20	7233	12.11.20
100/2020	25.06.20	7267	12.11.20
101/2020	09.07.20	6918	24.09.20
102/2020	09.07.20	6942	12.11.20
103/2020	09.07.20	6963	08.12.20 (2 ^{de} ed.)
104/2020	09.07.20	7127	12.11.20
105/2020	09.07.20	7172	12.11.20
106/2020	09.07.20	7226-7257	23.09.20
107/2020	16.07.20	7159	10.11.20
108/2020	16.07.20	7167	09.12.20
109/2020	16.07.20	7234	31.12.20
110/2020	16.07.20	7245	09.12.20
111/2020	16.07.20	7387 e.a. (SCH)	27.01.21 (2 ^{de} ed.)
112/2020	27.07.20	7335	15.03.21
113/2020	31.08.20	7003 e.a.	21.10.20
114/2020	24.09.20	6888 e.a.	31.12.20
115/2020	24.09.20	7032	27.01.21 (2 ^{de} ed.)
116/2020	24.09.20	7053 e.a.	19.02.21
117/2020	24.09.20	7069-7070	03.06.21
118/2020	24.09.20	7094	31.12.20
119/2020	24.09.20	7122-7124	23.12.20 (2 ^{de} ed.)
120/2020	24.09.20	7142-7143	31.12.20
121/2020	24.09.20	7165	20.05.21
122/2020	24.09.20	7168	31.12.20
123/2020	24.09.20	7217	23.12.20 (2 ^{de} ed.)
124/2020	24.09.20	7315	02.04.21
125/2020	24.09.20	7394 (art. 72)	02.04.21
126/2020	01.10.20	7246	06.11.20
127/2020	01.10.20	7305	31.03.21
128/2020	01.10.20	7309	31.03.21
129/2020	01.10.20	7337	31.03.21
130/2020	01.10.20	7386 (art. 72)	19.11.20
131/2020	01.10.20	7391-7393 (art. 72)	02.12.20
132/2020	01.10.20	7398 (art. 71)	02.12.20
133/2020	01.10.20	7402 (art. 71)	02.12.20

134/2020	15.10.20	6971-6973	08.03.21
135/2020	15.10.20	7255	19.11.20
136/2020	15.10.20	7325	08.03.21
137/2020	15.10.20	7408 (art. 72)	08.03.21
138/2020	22.10.20	6752	02.12.20
139/2020	22.10.20	7098	04.01.21
140/2020	22.10.20	7145	31.03.21
141/2020	22.10.20	7152	07.04.21
142/2020	22.10.20	7282	20.04.21
143/2020	29.10.20	7241	07.04.21
144/2020	12.11.20	7134	19.02.21
145/2020	12.11.20	7197-7199	03.05.21
146/2020	12.11.20	7287	04.05.2021
147/2020	19.11.20	6983	31.12.20
148/2020	19.11.20	7046	28.04.21
149/2020	19.11.20	7169	06.05.21
150/2020	19.11.20	7190	30.04.2021
151/2020	19.11.20	7236	23.04.2021
152/2020	19.11.20	7253	30.12.20 (2 ^{de} ed.)
153/2020	19.11.20	7304	26.01.21 (2 ^{de} ed.)
154/2020	19.11.20	7329	18.05.2021
155/2020	26.11.20	6708	29.12.20
156/2020	26.11.20	6917	26.01.21 (2 ^{de} ed.)
157/2020	26.11.20	7170	23.04.2021
158/2020	26.11.20	7230	23.04.2021
159/2020	26.11.20	7240-7249	26.01.21 (2 ^{de} ed.)
160/2020	26.11.20	7256 e.a.	11.05.21
161/2020	26.11.20	7432 (art. 71)	28.01.21
162/2020	17.12.20	7147	26.01.21 (2 ^{de} ed.)
163/2020	17.12.20	7157	03.02.21
164/2020	17.12.20	7286	02.03.21
165/2020	17.12.20	7292-7293	18.01.20
166/2020	17.12.20	7334	04.05.2021
167/2020	17.12.20	7429-7443 (SCH)	22.12.20
168/2020	17.12.20	7407 (art. 71) (SCH)	27.04.21 (2 ^{de} ed.)
169/2020	17.12.20	7465 (SCH)	24.03.21 (2 ^{de} ed.)

C. Stand van de zaken waarin een prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie is gesteld

Kernenergie (vzw Inter-Environnement Wallonie, vzw Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen tegen Ministerraad)	Verwijzingsarrest van het GrwH	82/2017 22-06-2017
	Mededeling in het <i>Publicatieblad</i>	11-09-2017
	Conclusie van de advocaat-generaal	29-11-2018
	Arrest van het HvJ	C-411/17 29-07-2019
	Eindarrest van het GrwH	34/2020 05-03-2020
Verzamelen en bewaren van de gegevens in de sector van de elektronische communicatie (Ordre des barreaux francophones et germanophone, vzw Académie Fiscalex, UA, vzw Liga voor de Mensenrechten, vzw Ligue des Droits de l'Homme, VZ, WY, XX tegen Ministerraad)	Verwijzingsarrest van het GrwH	96/2018
	Mededeling in het <i>Publicatieblad</i>	21-01-2019
	Conclusie van de advocaat-generaal	15-01-2020
	Arrest van het HvJ	C-511/18 C-512/18 C-520/18 06-10-2020
	Eindarrest van het GrwH	57/2021 22-04-2021
Rechtsbijstandsverzekerings-overeenkomst (Orde van Vlaamse Balies, Ordre des barreaux francophones et germanophone tegen Ministerraad)	Verwijzingsarrest van het GrwH	136/2018
	Mededeling in het <i>Publicatieblad</i>	21-01-2019
	Conclusie van de advocaat-generaal	11-12-2019
	Arrest van het HvJ	C-667/18 14-05-2020
	Eindarrest van het GrwH	138/2020 22-10-2020
Taks op de beursverrichtingen (vof Anton van Zantbeek, andere partij: Ministerraad)	Verwijzingsarrest van het GrwH	149/2018
	Mededeling in het <i>Publicatieblad</i>	04-02-2019
	Conclusie van de advocaat-generaal	
	Arrest van het HvJ	C-725/18 30-01-2020
	Eindarrest van het GrwH	79/2020 04-06-2020
Verbod op het onverdoofd slachten van dieren (Centraal Israëlitisch Consistorie van België e.a., vzw Unie Moskeeën Antwerpen en vzw Islamitisch Offerfeest Antwerpen, JG en KH, Executief van de Moslims van België e.a., Coördinatie Comité van Joodse Organisaties van België. Section belge du Congrès juif mondial et Congrès juif européen e.a., andere partijen: LI, Vlaamse Regering, Waalse Regering, bvba Kosher Poultry e.a., Centraal Israëlitisch Consistorie van België e.a., vzw Global Action in the Interest of Animals (GAIA))	Verwijzingsarrest van het GrwH	53/2019
	Mededeling in het <i>Publicatieblad</i>	12-08-2019
	Conclusie van de advocaat-generaal	10-09-2020
	Arrest van het HvJ	C-336/19 17-12-2020
	Eindarrest van het GrwH	

Havenarbeid (nv Middlegate Europe tegen Ministerraad)	Verwijzingsarrest van het GrwH	94/2019
	Mededeling in het Publicatieblad	14-10-2019
	Conclusie van de advocaat-generaal	10-09-2020
	Arrest van het HvJ	C-471/19
	Eindarrest van het GrwH	
Vreemdelingenrecht en bescherming van de openbare orde en de nationale veiligheid	Verwijzingsarrest van het GrwH	112/2019
	Mededeling in het Publicatieblad	
	Conclusie van de advocaat-generaal	
	Arrest van het HvJ	C-718/19 22-06-2021
	Eindarrest van het GrwH	
Verwerking van passagiersgegevens (Ligue des droits humains/Conseil des ministres)	Verwijzingsarrest van het GrwH	135/2019
	Mededeling in het Publicatieblad	03-02-2020
	Conclusie van de advocaat-generaal	
	Arrest van het HvJ	C-817/19
	Eindarrest van het GrwH	
Gewestbelasting op de inrichtingen van toeristisch logies - Airbnb	Verwijzingsarrest van het GrwH	155/2020 26-11-2020
	Mededeling in het Publicatieblad	19-03-2021
	Conclusie van de advocaat-generaal	
	Arrest van het HvJ	C-674/20
	Eindarrest van het GrwH	
Fiscale transparantie binnen de Europese Unie	Verwijzingsarrest van het GrwH	167/2020 17-12-2020
	Mededeling in het Publicatieblad	19-03-2021
	Conclusie van de advocaat-generaal	
	Arrest van het HvJ	C-694/20
	Eindarrest van het GrwH	
Overgangsregeling Wapenwet	Verwijzingsarrest van het GrwH	50/2021 25-03-2021
	Mededeling in het Publicatieblad	
	Conclusie van de advocaat-generaal	
	Arrest van het HvJ	C-234/21
	Eindarrest van het GrwH	

Informatie afgesloten op 30 juni 2021.